…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 269 (11868)
1968 оной ноябриин 16, суббото
Сэн 2 мүнгэн

…эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

АРИГ СЭБЭРЫЕ ЭРХИМЭЭР САХИДАГ ФЕРМЭ, ТОҺОНОЙ ЗАВОДУУД ШАГНАГДАБА

Ариг сэбэрые наринаар сахижа, гүрэндэ һайн шанартай һү тушаахын, эрхим шанартай сагаан эдеэ үйлэдбэрилэн гаргахын түлөө республикын һаалиин фермэнүүдэй, тоһоной заводуудай дунда соносхогдоһон мүрысөөнэй түрүүшын дүн хаража үзөөд, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет түрүүшүүлдэ шан барюулха тогтоол абаа.

Фермээ арюун сэбэр байлгажа, һайн шанартай һү тушаагшадта 1-дэхи, 2-дохи, 3-дахи зэргын диплом олгожо, мүнгэн шан үгэхэ болоо.

НЭГЭДЭХИ ЗЭРГЫН ДИПЛОМ, 100 ТҮХЭРИГ МҮНГЭН ШАНДА:

— Улаан-Үдын аймагай «Восход» колхозой һаалиин 1-дэхи фермэ;

— Кабанскын аймагай Байгалай совхозой Закатусайн һаалиин фермэ;

— Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалиин централһна фермэ хүртэбэ.

ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ДИПЛОМ, 75 ТҮХЭРИГ МҮНГЭН ШАНДА:

— Хяагтын аймагай Погранична совхозой Калинишнын һаалиин фермэ;

— Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой Бухэнэй үүлтэртэ үнеэдэй фермэ;

— Хориин аймагай Анаагай совхозой № 1 һаалиин фермэ хүртөө.

ГУРБАДАХИ ЗЭРГЫН ДИПЛОМ, 50 ТҮХЭРИГ МҮНГЭН ШАНДА:

— Улаан-Үдын аймагай «Дружба» колхозой Пестеревскэ һаалиин фермэ,

— Кабанскын аймагай Байгалай совхозой Тимлюйскэ һаалиин фермэ;

— Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Озерно фермэ хүртэһэн байна.

Арюун сэбэр байдаг, эрхим шанартай сагаан эдеэ гаргадаг тоһоной заводуудай хоорондохи мүрысөөнэй түрүүшын дүн гаргагдажа, шалгарагшадта баһал 1-дэхи, 2-дохи, 3-дахи зэргын диплом барюулагдажа, мүнгэн шан үгтэбэ.

Нэгэдэхи шатын дипломоор, 100 түхэриг мүнгөөр Зэдын аймагай Петропавловкын тоһоной завод шагнагдаа.

Хоёрдохи зэргын диплом, 70 түхэриг мүнгэн шан Улаан-Үдын Октябрьска районой тоһоной гол заводто барюулагдаха болоо.

Гурбадахи зэргын диплом, 50 түхэриг мүнгэн шан Сэлэнгын аймагай Юрөөгэй тоһоной заводто үгтэхэнь.

Ариг сэбэрые сахиха, һайн шанартай һү гүрэндэ тушааха, эрхим шанартай сагаан эдеэ үйлэдбэрилэн гаргаха мүрысөөн саашадаа үргэлжэлхэ юм. Мүрысөөнэй 2-дохи дүн жэлэй һүүлээр — январь һарада согсологдохо байна.

Колхоз, совхозуудай һаалиин фермэнүүдэй, тоһоной заводуудай коллективүүд энэ мүрысөөндэ оролсожо, хойшодоо бүри амжалтатайгаар хүдэлхэ бэзэ гэжэ хүсэгдэнэ.

Алдарта ойн хүндэлэлдэ

…ҮРЫСӨӨНЭЙ ЭРШЭ …ЛАМ ШАНГАДАНА

…Ленинэй түрэһөөр 100 …ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн …мүрысөөн Улаан-Үдын …предприятинуудта үргэ…лэгэрнэ.

…-Үдын спиртзаводой кэл… продукци үйлэдбэрилхэ …һара бүри улүүлэн дүүр…э ажалай бүтээсэ дээшэ… саг үргэлжын анхарал …г. Жэлэй эхинһээ хойшо …нарижуулгын 11 дурад…ү ажалшадһаа орожо, тэ…9-ниинь үйлэдбэридэ нэб…бэ. Тэдэнэй ашаар жэл…304 түхэриг мүнгэн ал…болоно.

…э Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ **Ивалгын кондитерска фабрикын** ажалшад энэ оной гурбан кварталай түсэбые уридшалан дүүргээд, фабрикадаа 200 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаа. Тус предприятиин коллектив табан жэлэйнгээ даалгабарие 1970 оной июлиин 1 болотор дүүргэхэ гэһэн социалис уялга мүнөө абанхай. Мүн **Тарбагатайн кондитерска фабрикын** коллектив даалгабаряа дүүргэхынгээ хажуугаар эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилдэг болоо. Эндэ Мария Калашникова, Степанида Ставникова, Валентина Гордеева гэгшэдэй даадаг цехүүд шалгарна.

Ц. ВЛАДИМИРОВ.

УЛААН ТУГ, ШАН

Республикын предприятинуудай дунда зайн галай элшэ хүсэ гамнахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн һаяхан гаргагдаба. Байгша оной гурбадахи кварталай дүн хаража үзэхэдэ, тэдэнэй дундаһаа Гусиноозерын шахтоуправлени (начальнигынь И. Д. Даржаев, главна энергетигынь А. Ф. Ештокин) шалгаржа, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзуудай областной Соведэй нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Хоёрдохи мүнгэн шанда Тимлюйн цементнэ заводой коллектив (директорынь Ю. А. Алемовский, главна энергетигынь В. Б. Сафонов) хүртэбэ.

Тэрэшэлэн Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай, Ленинэй ордентэ Улаан-Үдын локомотивавагон заһабарилгын, «Теплоприбор» заводуудай хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд болон алба хаагшад гурбадахи кварталда зайн галай элшэ хүсэ гамнаха, арьбалха талаар ехэ амжалта түйлажа гараба гээд республикын Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзуудай областной Соведэй тогтоол соо хэлэгдэнэ.

* * *

Республикын Министрнүүдэй Соведэй мэдэлдэхи предприятинуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдаа. Үнгэрһэн гурбадахи кварталда эрхим һайнаар ажаллажа гараһан түрүүшүүлдэ Республикын Министрнүүдэй Соведэй, профессиональна союзуудай областной Соведэй дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулагдаба. Мүрысөөндэ Улаан-Үдын горгүйсэдкомой коммунальна ажахын управлениин уһанай канализациин коллектив (начальнигынь Ф. И. Михайлов, партийна организациин секретарь З. А. Волкова, профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ В. В. Истченко) эрхимлэжэ, нэгэдэхи һуури эзэлбэ.

Хоёрдохи мүнгэн шанда Буряадай АССР-эй арад зониие хангадаг министерствын «Ремобувь» комбинадай (директорынь Г. И. Москвитин, партийна организациин секретарь Л. Б. Белобородова, профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ А. В. Забелина) хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд болон алба хаагшад хүртэбэ.

Республикын коммунальна ажахын министерствын «Бурятремстрой» трестын Загарайн заһабарилга-барилгын участогай коллектив (начальнигынь А. М. Волчугова, партийна организациин секретарь Г. И. Кузнецов, профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ З. И. Заиграева) социалис мүрысөөндэ гурбадахи һуури эзэлжэ, гурбадахи мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

…АНААН …ЭГШЭ

…лагын бүхы юумэн бэлэн. …дулаан байра, хуһамаг …саг соонь заһажархиһан, …лоомо газаа оронхой. Хо…байнаар эдеэлүүлжэ, тул …бэлдэхэ гэжэ дуршэлтэй …Алексей Аносов оролдо…

…шни иимэл заншалтай …хүн. Бүхы юумэеэ …лөө амарха, хэбтэхэгүй, …колхозой түрүүлэгшэ …Николаевич Соковиков …шониие магтан хэлэбэ.

…ажалша бэрхэ хони…һыень хамта хүдэлдэг …артелиин хүтэлбэрилэг…ргэжэлтэд һайса мэдэхэ. …эртэ, үдэшэ орой ота…ураэжэ ерэхэдэ, хонишон …эн юумэ хэжэл байдаг.

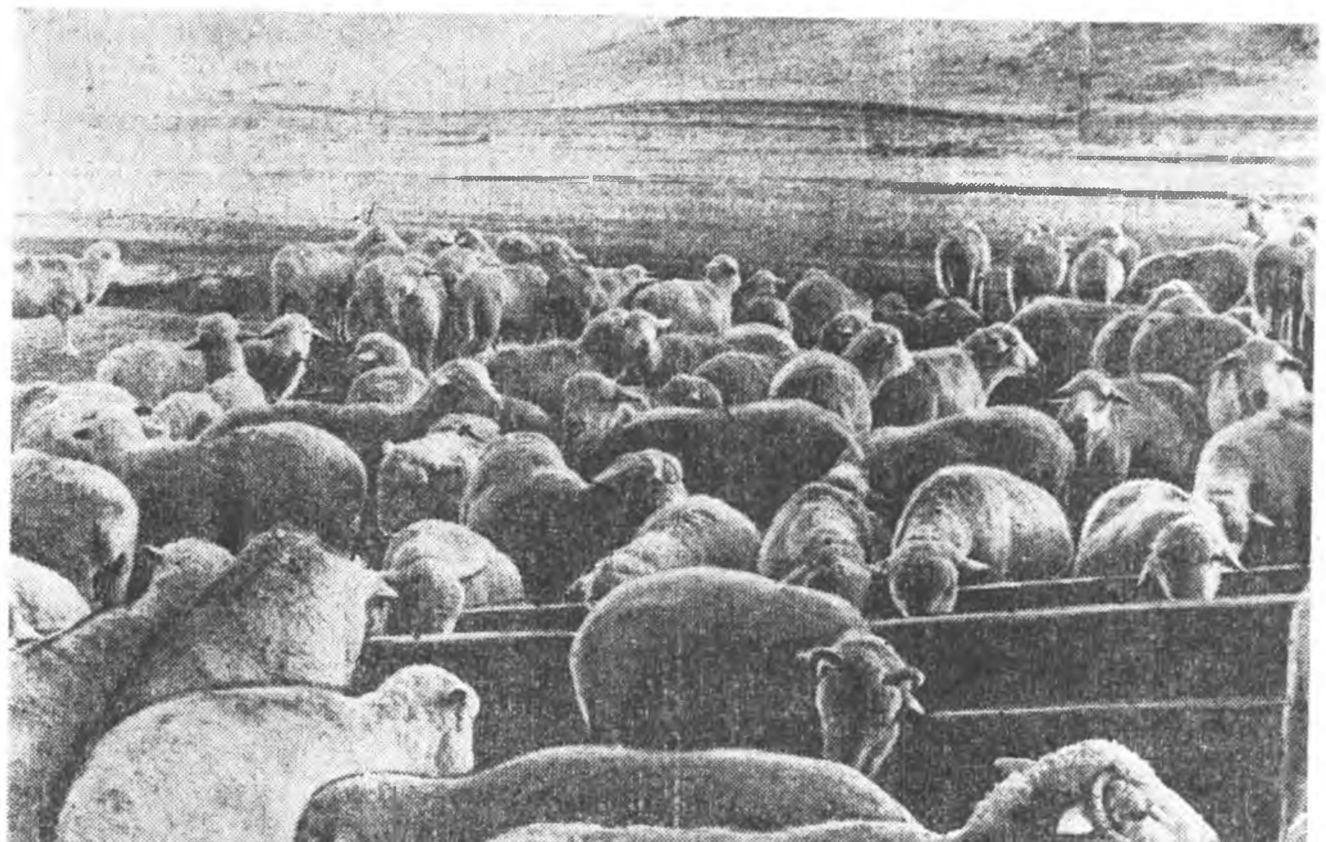
…рэ залуу бэшэ. Жаран …аа жаргал эдлэхэ ойр…

…ровай нэрэмжэтэ колхо…агша хонишон Алексей …евич Аносовой отара …мик гэжэ газарта үбэл…ля. Үүрэй сайраха үеэр …байраһаань гаргажа, ба…үбһэ эдюулээд, уһалаад, …э туужа үрдинэ.

…оор хүдэлжэ захалһаар …жэл болобошье, түйла…алтануудынь бага бэшэ. …жэлнүүдтэ тэрэ зуун …бүриһөө зуугаад, зуу …рьга түлжүүлжэ шадана. …ртаа республикын хони…блөөн дээрэ үнэтэ бэлэ…гнаглаһаниинь тэрэнэй …гаршална.

…ее дурлаһан мэргэжэлдэ …залуу хүбүүе һур…ля.

…э жэлдэ «зууһаа—зуун …бахал байхабди,—гэжэ …ыу хоёр найдамтайтаар

…УУД ДЭЭРЭ: 1. Ахалагша **А. Аносов.** 2. Тэрэнэй …аг һурэг.

А. ДЕРИГЛАЗОВ.
Авторай фото.

ХААНАШЬЕ ОРОЛДОСОТОЙГООР…

Бадма Лудуповые табан жэлэй саада тээ таниха болоо һэм. Тэрэ Бэшүүрэй аймагай Үбэр-Харлан нютагһаа манай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо гэр бүлэтэйгөө нүүжэ ерэһэн юм. Танилсаад, сугтаа ажаллажа эхилхэдээ Бадмые һайса мэдэдэг болооб. Тэрэмни ехэ даруу номгон зантай, олон үгэгүй хүн байшоо. Лудуповтан аяар юһэн үхибүүдтэй юм. Гэрэй эзэн өөрөө ажалша бэрхэ хүн. Энээхэн табан жэл соо нютагай хүн зоной дунда эрхим ажалаараа суурхажа, хүндэтэй болонхой.

Бадма Лудупов механизатор мэргэжэлтэй. Тиин хабартаа, зундаа тракторта һуужа газар хахалдаг, намартаа комбайнаар таряа хуряадаг заншалтай. Үбэлэй үедэ колхозой һаалиин гүүртэ дээрэ гидролизно аргаар һолоомо буйлуулдаг.

Тэрэнэй ажал хэрэгүүдынь ходол урагшатай ябадаг. Бадма бага балшар наһанһаа хара ажалай амта үзэһэн. Тэрэнэй хэжэ шадахагүй юумэн үгы. Хайшаашье дүрбэн тэгшэ хүн. Трактор, машинын орёо ойһо табан хурганда адляар мэдэхэ. Тэрэниие нэгэ харахадашни автомашина жолоодожо ябаха, дахин харахадашни—зайн галай утаһа таталсажа ябаха. Бадма Лудупов иимэ хүн лэ даа.

Дүрбэн жэлэй саада тээ һэн. Тэрэ намар колхозой правлени Бадмада «СК-3» түхэлэй нэбшэнэхэн комбайн даалгаба. Механизатор мүнөөшье болотор энэ комбайндаа һуудаг. Тэрэ жэл бүри ехэ таряа хуряаһанайнгаа түлөө шангуудта хүртэдэг. Үнгэрһэн жэлэй намар Бадма Лудупов «СК-3» комбайнаараа 500 гаран гектарһаа 6000 центнер таряа сохижо, ажахы дотороо гурбадахи һуури эзэлээд, хубсаһа угаадаг машинаар шагнагдаа.

Хабартаа механизатор колхозой гурбадахи тракторно-таряан ажалай бригадада бригадираар хүдэлөө. Таряа хуряалгын үедэ комбайнернууд дуталдашаба. Бадма Лудупов үни бодолгото болонгүй колхозой правленидэ ерэжэ, комбайнда һуулгагты гэжэ гуйба. Правлениин гэшүүд арсабагүй. Тэдэнэр тон зүбөөр Бадмые комбайнда һуулгаһан байгаа. Юуб гэхэдэ механизатор 532 гектарһаа 6420 центнер таряа сохижо, колхоз соогоо түрүү һуури эзэлбэ. Тэрээндэ тиихэдэ нэгэдэхи шан — «Восход» түхэлэй мотоцикл барюулагдаа бэлэй. Бригадын механизаторнууд гектарһаа дунда зэргээр 12 центнер таряа хуряажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргээ.

Мүнөө механизатор Бадма Чойдорович Лудупов Түхэмэй һаалиин гүүртэ дээрэ гидролизно аргаар һолоомо буйлуулна. Энэмнай дааһан ажалдаа үнэн сэхээр, харюусалгатайгаар хандадаг. Юуб гэхэдэ һүн ганса һаалишадай гарта бэшэ, мүн тэрэнэйшье оролдолгоһоо болодог шуу. Механизаторай ажалдаа хайша хэрэгээр хандаа һаань, ехэ һүнэй һаагдахагүйнь мэдээжэ.

С. БИЛИКТУЕВ.
Сэлэнгэ.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ

Верховно Соведэй ээлжээтэ сессиин болохоёо байһантай дашарамдуулан, бюджетно-түсэблэлгын комиссиин, промышленность, транспорт, хэлхеэ холбооной, барилгын ба барилгын материалнуудай промышленностиин, хүдөө ажахын, бэеын элүүрые хамгаалгын ба социальна хангалгын, арадай гэгээрэлэй, эрдэм болон соёл культурын, худалдаа наймаанай, ажаһуудал хангалгын талаар Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй зүблөөн СССР-эй Верховно Соведтэ ноябриин 14-дэ болоо.

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбые, СССР-эй 1969 оной гүрэнэй бюджедые саг үргэлжын комиссинуудта даб дээрэ хаража үзэлгэ эмхидхэхэ гурим тухай дурадхалнууд зүблөөн дээрэ харагдажа үзэгдөөд, эдэ асуудалнуудаар зохихо һанамжанууд бэлдэгдээ.

(ТАСС).

ХҮДЭЛМЭРИШЭДТЭ АЙЛШАЛБА

ВАРШАВА. ТАСС-ай тусхай корр. Г. Власов, В. Кузнецов гэгшэд ингэжэ дамжуулна:

ПОРП-ын V съездэ ошоһон КПСС-эй делегациин гэшүүд — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, партиин Москвско горкомой нэгэдэхи секретарь В. В. Гришин, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, БССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Я. Киселев гэгшэд Польшын хүдэлмэришэнэй партиие эмхидхэгшэдэй нэгэн — М. Новоткын нэрэмжэтэ механическа заводой хүдэлмэришэдтэ айлшаар ошоо. Энэ завод гол түлэб дизельнэ двигательнүүдые бүтээн гаргадаг юм.

Совет айлшад мүнөө үеын энэ предприятиин олон цехүүдтэ ошожо, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаа. Заводой ахамад директор А. Кайка завод тухайгаа хөөрэжэ үгөө. В. В. Гришин, Т. Я. Киселев хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөө.

В. В. Гришинэй ендэр дээрэ гарахадань, суглараагшад халуунаар угтаба. Совет делегацида зорюулан хани халуун үгэнүүдые хэлэһэнэйнь түлөө, совет делегациие халуунаар угтаһанайнь түлөө баясхалан хүргөөд, КПСС-эй делегациин толгойлогшо Л. И. Брежневэй үнэн зүрхэнһөө амаршалһые, һайн һайханиие хүсэһыень дамжуулба.

В. В. Гришин совет арадуудай энхэ тайбан, зохёохы ажал тухай хөөрөөд, уласхоорондын зарим асуудалнууд дээрэ тогтоо. Социализмын дайсад харата муухай түсэбүүдээ хэзээдэшье бэелүүлжэ шадахагүй гэһэн тэрэнэй үгэнүүд альга ташалгаар угтагдаа.

В. В. Гришин КПСС-эй делегациин үмэнэһөө В. И. Ленинэй бюст ба Москвагай фото-зурагуудтай альбомые заводой коллективтэ барюулба.

Заводой директор А. Кайка совет делегациин гэшүүдэй предприятидань ерэһэнэй түлөө баясхалан хүргөө. Предприятиин хүдэлмэришэдтэй уулзалга «Интернационал» гүйсэдхэлгөөр дүүргээ.

ПОРП-ын V съезд дээрэ

ВАРШАВА. (ТАСС-ай корр.). Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин V съездын делегадуд үгэ хэлэхэдээ, арадай засагта Польшын саашадаа хүгжэлгын түлөө ехэ харюусалгаяа мэдэржэ байһаниинь элирнэ. Эдэнэр экономикын хүгжэлтэ тухай оаримтануудые дурдаха зуураа, дутуу дундануудые усадхаха, ажахыгаа хурданаар хүгжөөхэ тодо дурадхалнуудые оруулна.

Польшын арадай сэрэгэй шэнэ техникээр һайса хангагдаһан тухай, ПНР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй янза бүриин сэрэгүүдэй бэхижүүлэгдэһэн, армида ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри тухай национальна оборонын министр В. Ярузельский съезд дээрэ хэлээ.

Польшын профсоюзууд 9.200 мянган гэшүүдтэй гэхэ гү, али ПОРП-ын IV съездын үеынхитэй жэшэхэдэ, 1.900 мянган гэшүүдээр олошоров гэжэ съезд дээрэ үгэ хэлэһэн Польшын профсоюзуудай Централһна Соведэй түрүүлэгшэ И. Лога-Совиньский мэдээсэбэ. Социализм байгуулха эрхэ байдал партидаал адляар арад зондоо хангахаһаа ондоо зорилго Польшын профсоюзуудта байхагүй, — гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

…ОНОЙ ДУРАДХАЛ АШАТАЙ, ТУҺАТАЙ

… жэлые — болзорһоонь …һэн уряа хаа хаанагүй …дэлгэрэнхэй. Энэ уряа…жаллажа байгаа үйлэд…түрүүшүүл ажалайнгаа бэ…И. Ленинэй түрэһөөр 100 …ойдо зорюулан, социалис …үргэнөөр дэлгэрүүлбэ.

…байкымнай ухаалан зо… уралан нарижуулагшад …энэ ойдо зорюулагдаһан …хаса байгуулха гэжэ шин…жалта түйлан ажаллана. …шүүл хэхэ ажалаа то…. Үйлэдбэри оньһожо… ажалай бүтээсэ дээшэ…асуудалда һүбэлгэн ухаа…хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүс…лагданхай.

…гшад-эдэбхи т э й ш ү ү л …нарижуулагшадай жаса …хэрэгтэ өөһэдынгөө ту… оруулха гэжэ хүсэнэ. …үсэл оролдолго һайн үрэ… байнхай. Жэлэй юһэ …шада уралан нарижуу…оруулһан 187 дурадха…ниинь үйлэдбэридэ нэб…ээд, жэл соо 304 мянган түхэригэй арьбалалта үгэхэ байһаниинь тодорхойлогдоо. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулаа һаа, 19 мянган түхэригөөр үлүү ехэ алмалта хэгдэхэ болоо.

Ухаалан зохёолгын болон уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгээр апрелиин 1-һээ октябриин нэгэн болотор үнгэргэгдэһэн конкурс харалгын дүн гаргагдаба. Буряадай барилгын управленидэ энэ конкурс-харалга гэмгүй һайнаар үнгэргэгдөө. Барилга-хабсаралгын 8-дахи управлениин, гэр барилгын комбинадай, барилгын хэрэг оньһожоруулха управлениин, барилга-хабсаралгын 3-дахи управлениин эдэбхитэйшүүлэй уралан нарижуулгын жасада оруулһан туһа нэмэринь яһала ехэ юм.

Конкурс-харалгын үедэ шалгарһан, олон дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн 8-дахи СМУ-гай коллективтэ 1-дэхи шатын мүнгэн шан барюулагдаба. Барилгын ажал оньһожоруулха управлениин коллектив 2-дохи мүнгэн шанда хүртөө. Уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг түрүүшүүлдэ урмашуулгын мүнгэн шан барюулагдаа. Нүхэд К. Л. Смородников, Б. А. Полторацкий, В. А. Кровец, А. А. Зэрин, Ю. Л. Толстобров, Б. И. Бернштейн, Н. И. Шевченко, В. Д. Салихов гэгшэд урмашуулагдаба.

8-дахи СМУ-гай эдэбхитэйшүүл жэлэй эхинһээ хойшо олон үнэтэ дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байна. Тэдэнэр нёдондо жэлэйхиһээ һураггүй олон дурадхал оруулжа, 60 мянган түхэригөөр үлүү арьбалалта хэбэ. Инженер Ермолаев, Людадун, Смородников гэгшэдэй оруулһан дурадхал үйлэдбэридэ шухала, аша туһатай байба. Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадай сэбэрлэхэ түхеэрэлгын трубопроводой барилгые нарижуулха гэһэн тэдэнэй дурадхал 48 мянган түхэригэй алмалта үгэһэн юм. Уралан нарижуулагша Ю. И. Ширяев тус комбинадай гол корпусой барилгада перлит-бетонно панель хэрэглэхэ дурадхал оруулаа һэн. Тэрэ дурадхалынь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 27,5 мянган түхэригэй арьбалалта хэгдээ.

Барилга-хабсаралгын 7-дохи управлениин эдэбхитэйшүүлэй нэгэн В. Григорьевой дурадхал конкурсын үедэ нэбтэрүүлэгдэһэн үнэтэ дурадхалнуудай нэгэн гэжэ сэгнэгдээ. Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай заһабариин механическа мастерскойн агаар сэбэрлэхэ түхеэрэлгын конструкци тэрэнэй дурадхалаар хубилгагдаһан юм. Энээнэй ашаар горитой мүнгэн зөөри алмагдаа. Мүн тус СМУ-гай мастер М. Т. Черных, үйлэдбэриин-техническэ таһагай начальник М. И. Шнайдер, мастер И. И. Суранов үнэтэ хэдэн дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байна.

Эдэбхитэй уралан нарижуулагшад гэр барилгын комбинадта олон юм. Тэдэнэй нэгэн Ф. А. Безбородов барилгануудай дээдэ дабхарта ашаа үргэн хүргэхэ подъемник зохёоһон юм. Энэ түхеэрэлгэ хэрэглэжэ, 10 мянган түхэригэй арьбалалта хэгдэбэ. Нүхэд Ф. Ф. Дрягин, М. С. Шеломенцев гэгшэдэй дурадхал мүн лэ горитой мүнгэ зөөри алмаха арга олгоо. 3-дахи СМУ-гай уралан нарижуулагшад А. Т. Добросельский, В. С. Быков, 10-дахи СМУ-гай барилгын участогай начальник Мхалинко, мүн Буряадай барилгын управлениин техническэ хиналтын талаар инженер Ипатов болон бусад үнэтэ дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ.

Барилгын управлениин организаци, участогуудта үнгэргэгдэһэн конкурс-харалга үйлэдбэриин түрүүшүүлэй эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлээ гэжэ тобшолон хэлэхээр. Харалгын үедэ оруулагдаһан уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар барилгын материал алмаха, барилга түргэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха арга боломжо тодорхойлогдоһон байна.

И. ПАССЕК,
ВОИР-ай Буряадай барилгын управлениин бүлэгэй түрүүлэгшэ.

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

„ЗОНД-6" ҺАРЫЕ ТОЙРОН НИИТЭБЭ

1968 оной ноябриин 10-да Советскэ Союзһаа дэгдээгдэһэн «Зонд-6» гэжэ замбуулинай автомат станци ниидэлгээ үргэлжэлүүлһээр.

1968 оной ноябриин 12-ой программатай зохилдуулан, Москвагай сагаар 8 час 41 минутада станциин замынь хубилгагдаһан байна. Станциин зүг шэг олгохо, һөөргөө эрьехэ программаа дүүргэһэнэй һүүлээр, замыень хубилгаха элшын хүсэ тодорхойлхын тула двигательнэ түхеэрэлгэ хүдэлгэгдөө. Станциин замые хубилган ниидхүүлһэнэй ашаар тэрэ һарые тойрон ниидэжэ гараа.

«Зонд-6» гэжэ автомат станци 1968 оной ноябриин 14-дэ һарые 2420 километрэй зайда тойрон гараба.

Һарые станциин тойрон ниидэхэ үедэ һара шадархи замбуулинай дайдын физическэ байдал шэнжэлэгдээ.

Станцитай бата радио-холбоон хангагданхай. Станци дээрэхи түхеэрэлгэнүүдһээ научна мэдээсэлнүүд абтажа байнхай.

Станци дээрэхи аппаратура һэлбэгүй һайнаар хүдэлнэ, мүн станци соохи агаарай дараса ба температура хараалагдаһан хэмжээндээ.

Залан шэглүүлгын ба тоолон тодорхойлгын центр тэндэһээ абтаһан…

ӨӨҺЭДЫНЬ ДУТАГДАЛНУУД ХҮНЭЙХИҺӨӨ ОЛОН

Хамтын суглаан дээрэ коммунистнуудай хөөрэлдэхэ юумэн олон һэн. Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэрилэгшэд тоосоото үедэ үйлэдбэрэ шэнэдхэн хубилгаха талаар яһала горитой хүдэлмэри хээ, мүн ажалайнь бүтэсэшье дээшэлээ. Үйлэдбэриинь экономико нилээд бэхижэжэ байна. Ажахын шэнэ реформодо шэлжэн ороһон ажалшад урма зоригтойгоор хүдэлдэг болонхой. Иимэ шэнэ гуримда орожо ажаллаһаар эндэхид жэлһээ үлэбэ. Тоосоото үедэ партийна организаци шухала асуудалнуудые шиидхэһэн, коммунистнууд өөһэдөөшье хүдэлмэри дээрээ жэшээ харуулан, түрүү зэргэдэ ябахые оролдоһон байха. Дүй дүршэлөөшье яһала арьбадхаа, нарижуулаа. Тэдэниие арсахын аргагүй.

Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин управленидэ зуу гаран коммунистнууд хүдэлдэг. Тэдэнэр барандаа шахуу инженерно-техническэ хүдэлмэришэд юм. Нихэлээрээ нилээд хүсэтэй, томошье организаци байһаниинь элирнэ. Партийна организациин секретарь нүхэр Попов суглаан дээрэ тоосоото элидхэл хэһэн байна. Тэрэнэй һүүлдэ яһала олон коммунистнууд үгэ хэлээ һэн. Секретариин хэһэн элидхэлдэн хэтэрүү ехээр бэшэгдэһэн байбашье һаа, тэрээн соонь партийна хүдэлмэри тухай тон багаар хэлэгдээ. Энээнһээ боложо, үгэ хэлэгшэд партийна бюрогой хүдэлмэриие ёһоор шүүмжэлжэ, ажаглалта дурадхалнуудаа хүсэд оруулжа бираагүй бшуу. Тэрэньшье гайхалгүй. Һайнаар бэлдэгдэһэн элидхэл гээшэ шагнажа һууһан хүнэй анхаралыень татажа, бодолынь хурсадхаха, зүбшэгдэжэ байһан асуудалые зүбөөр шиидхэхэ хэрэгтэнь туһалха, ехэ хэрэг бэелүүлгэдэ коммунистнуудые зоригжуулха зэргэтэй байгаа ха юм.

Зүгөөр партбюрогой секретарь нүхэр Попов элидхэл хэхэдээ үйлэдбэридэ хабаатай асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ бюрогой ямар зэргын үүргэтэй байһыень, коммунистнуудай эдэбхи, харюусалга дээшэлүүлгэдэ ямар нүлөөтэй байһаниие гүйсэдөөр харуулжа шадаагүй. Нюултагүйгөөр хэлээ хада, управлениин энэ партийна организацида өөрынгөө үүргэ харюусалтые мартаһан, партийна суглаанда ерэхэдээ миин лэ «айлшан» шэнги һуугаад ошодог коммунистнууд бии. Тиимэ хүнүүд партийна организациин ажал ябуулгада ямаршье туһа хүргэнэгүй, тэрэнэй зэргые бэхижүүлхэ хэрэгтэ тон муугаар нүлөөлнэ бшуу. Коммунист бүхэниие ажахын шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг болгохын, өөрөө ажал хүдэлмэридөө жэшээгэ байхынь тулада партийна бюро оролдохо ёһотой байгаа. Гэхэтэй хамта, баһал юрын коммунистнуудһаа байтагай, бюрогой зарим гэшүүд урдахи уялгаяа мартажархёод ябадаг. Жэшээлхэдэ, бюрогой гэшүүн нүхэр Пашнин комсомолой организациие даажа, ажал ябуулгадань туһалалсаха даабаритай байгаад, харин энэ гэхэ юумэ бүтээгээгүй. Тоосоото суглаанай боложо байха үедэ коммунистнууд энэ нүхэрһөө эрилтэ хэхэ уялгатай байгаа. Гэбэшье, энэ асуудалда ямаршье харюу үгтэнгүй үнгэрөө.

Партийна бюрогой заседани болон суглаанууд дээрэ яһала һайнаар зохёогдоһон тогтоолнууд абтадаг. Теэд тэдэнь яажа, хэр зэргээр дүүргэгдэдэг юм ааб? Олонхи ушарта тэдэ шиидхэбэринүүд саадһан дээрээл үлэшэдэг байна. Энэ хэрэг эрхилэлгые бюрогой гэшүүн нүхэр Чернионый гэгшэдэ даалгагдаһан юм. Теэд энэ нүхэр партийна даабарида баһал харюусалгагүйгөөр хандаа. Бюрогой болон суглаанай абаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хойноһоо ямаршье хиналта, шалгалта тогтоогдоогүй. Тэрэнһээл боложо, һайн тогтоолнуудай хүсэндөө хүргэгдэнгүй үлэшэдэг байһаниинь тон гэмшэлтэй.

Бүтээһэн хүдэлмэриин шанар тухай яряан болобо. Түмэр замшад зарим хүдэлмэреэ нёдондонойхиһоо муу үрэ дүнтэйгөөр бүтээгээ. Иимэ байдалай гол шалтагаанииень элирхэйлхэ гэжэ оролдобошье, элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэгшэд Забайкалиин түмэр замай хүдэлмэрилэгшэдтэ муу юумэеэ тохохо һэдэлгэ гаргаа. Магад тэрэ түмэр замай хүдэлмэридэ дутагдалнууд байбашье гэлэй, тэдэнһээ дулдыдахашье ушар тохёолдожо болоо. Гэбэшье, Улаан-Үдынхидэй өөһэдынь дутагдалнууд хүнэйхиһөө бүри олон байгаа гэхэдэ алдуу болохогүй. Хэрбээ наринаар тоолоод үзэбэл, манай Улаан-Үдын отделениин түмэр замшадай гэмээр поезднуудай ябалган һаатаһан, миин байһан, гээлтэ хоролтодо ороһон ушарнууд хэтэрмэ олон. Тоосоото-һунгалтын суглаан дээрэ коммунистнууд бюрогой хүдэлмэриин дутагдалнуудые яһала шүүмжэлжэ, саашадаа партийна организациингаа бэелүүлхэ зорилгонуудые хараалба. Шэнээр һунгагдаһан бюро энэ суглаанай хүдэлмэриһөө бодото тобшолол хэжэ, хүдэлмэреэ һайжаруулха хэмжээ ябуулгануудые хараалха бэзэ.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

ВОЖДИИН НЭРЭ МҮНХЭЛЬЭН АЖАХЫ ТУХАЙ ҮГҮҮЛЭЛ

ЖАРА НАҺАНАЙ ОРЬЁЛ ДЭЭРЭҺЭ

МҮНӨӨ жара—дала наһанай орьёл өөдэ дабажа ябаһан хүнүүд юу хараһан, юу үзэһэн байнаб? Даша-Доржо Дарижапович Лайдаповта мартагдашагүй үе дайралдаа. Тэрэ хорёод наһатай ябаһанаа һанана: урдань үмсын ажал эрхилжэ байһан таряашад ТОЗ, коммунада ороһон. Газар дайдаяа хамтын хүсөөр элдүүрилжэ, адууһа малаа нэгэдхэжэ, шиниимини гэлтэгүй—хамтын болгожо, олоһон олзоёо адляар хубаарилдаг болоһон байгаа. Октябрь мандажа, үеын үедэ нюдарган баяшуулай дарлалтада байдаг таряашан арадай эрхэ сүлөөгөө олоһоной ашаар хүдөө нютагуудай түрүүшын хубилалта иигэжэл үзэгдөө бэлэй.

Тиигээд... Гушаад он. ТОЗ, коммунанууд хамтаргагдажа, хүдөө ажахын артельнүүд тогтожо эхилээ. Гартаа малгайгаа адхаал, энгэр захаяа сэлинхэй, арад түмэнэй урда үгэ хэлэжэ байһан агуу Ленинэй дүрэ зураг нютагай таряашан зондо бүрил халуун хани, ямар нэгэн тон дүтын хүндэл адляар харагдадаг болоо һэн. Анхан артелиин тогтоходо, үе наһан соогоо модон анзаһа гартаа барижа ябаһан үгытэй ядуу таряашад түмэр плугтай болоо. Түрүүшын тракторнууд бии болоо.

1932 ОН. Гэгээтэ нютагта анха түрүүн асарагдаһан тракторай жолоое адхаһан хүн Дампил Тундупович Намсараев мүнөө байна. Энэмнай ёһотойл нютагтаа алдаршаһан түрүүшын механизатор! Тэрэ колесно тракторһаа мүнөөнэй хүсэтэ «ДТ» хүрэтэр, морин молотилкаһаа «СК» комбайн хүрэтэр артелиин хамаг ажалда ябалсажа үнгэрһэн намтартай хүн.

1934 ОН. Гэгээтэ нютагта хэдэн жэжэхэн артель хамтаржа, томохон колхоз тогтобо. Нютагай зоной хамтынгаа суглаан дээрэ: «колхоздоо ямар нэрэ үгэхэмнайб» гэлдэжэ байһыень Даша-Доржо Дарижапович һайса мэдэдэг.

— Россида хүдэлмэришэн, таряашанай засаг тогтооһон агуу ехэ хүнэй нэрые мүнхэлэебди,—гээд зон хэлсээ. Тэрэ гэһээр Ильичэй нэрэ гуша гаран жэлдэ дурдагдажа ябана. Тиихэдэ ...һан... Мүнөө жара наһан. Дала! Энэ дабаан дээрэ гараһан Даша-Доржо Дарижапович мэтын, колхоз тогтоолсоһон, хүтэлбэрилэлсэжэ ябаһан хүнүүд Ильичэй һаруул һайхан лампочкануудай гэгээн туяагаараа хүдөө зоной ажабайдалые мүнхын гэрэлээр гэрэлтүүлһэндэл улам гоё болгожо, жаргал дээрэ жаргал асаржа байһыень хойно хойноһоонь гэшхүүлэн мэдэнэ.

ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗ! Мүнөөнэй олон һалбарита томо ажахы. Арбаад мянган гектар тариалан нэмжынэ. Хорёод гаран ондо «Интернационал» коммунын тогтожо, Наринай талын 80 гектар газарай элдүүрилэгдэжэ байһан сагые хараад, мүнөө үеын байдалтай сасуулбал, яаһан ондооб! Наринай талын наян гектар газар байһан таряалан нэлэнхы үргэн боложо, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эгээл үрэжэлтэй дайлань болонхой. Үнинэй коммунист Цыренжап Чойропович Баинов гартаа модон анзаһа барилсажа, коммунын газар элдүүрилэлсэһэн байгаа. Хожомоо «Интернационалай» эдлэдэг газар үргэдэ үргэлэһөөр захагүй дайда болоһон, тэрэ газарайнь хүрьһэн тракторай хүсөөр урбуулагдан, алтан залаата арбай таряан таригдажа, комбайнаар хүүесэ хуряагдажа байна.

Ильичэй заaһан замаар таряашад эрхэ сүлөө олоо, газар дайдынгаа эзэн болоо. Гансахан «эзэн» гэһэн үгэ хүнэй зоригые бадараана, урагшаа һанаатай болгоно. Газар дайда! Эндэл ажалай баатарнууд ургана. Үнинэй колхозник Даша-Доржо Дарижаповичай магтадаг энэ нютаг—Наринай голдо Социалис Ажалай Герой ургаа. Энгэр сээжэдээ Ильичэй дүрэ зурагтай орден зүүхэ, «Алтан одоор» шэмэглүүлхэ хуби золтой байгаа. Зэдынгээ голдо суурхаһан таряашан угта хүбүүн Евгений Павлович Бутаков ород, буряад, татар яһатанай нэгэн эбтэ бүлэдэ ургаһан, ажалай охин соогуур суурхаһан баатар. Мүнөө Октябриин 51 жэлэй мандаһан намар тэрэнэй хүтэлдэг бригада 1300 гектар таряалангһаа гектар бүриин 17,2 центнер тарла хуряагаа. Аймаг дотороо оло дахин чемпионоор алдаршажа, дурасхаал болгон абаһан алтан часы бэлэгтэй комбайнер Банзаракца Цыденов энэ бригадада хүдэлнэ.

Ильичэй нэрые мүнхэлһэн энэ ажахы алтан намарайнгаа баян ургасые богонихон болзорто хуряажа, Эхэ ороноо арба мянган центнер таряа бэлэглэһэн, түсэбөө гурба дахин үлүүлэн дүүргэһэн байнал. Таряан ажалайнь хүгжэхэдэ, адууһа малынь олошорно. Колхозой экономико хүгжэнэ, олзо доходынь ургана. Ниитын жасада жэлдээ миллион түхэригэй олзо оруулагдажа байна.

Даша-Доржо Дарижапович Лайдапов олон һалбарита ажахынгаа урган хүгжэжэ байхые харахадаа, набшаһан мүшэрнүүдээ даажа ядатараа һалаалһан, бүхэриг бүдүүн модоной хэтэ мүнхэдөө һалбаран ургажа байһандал һанажа ябадаг. Энэнь гайхалгүй. Яахадааб гэхэдэ, хамтын ажал мүхэшэгүй мүнхэ, тиимэл байһандаа хүдөө нютагуудынай жэл ерэхэ тумаа танигдашагүй болотороо хубилжа байдаг. Нүхэр Лайдапов анхан колхозой эмхидхэгдэхэдэ хабаадаһан эдэбхитэйшүүлэй нэгэн. Бригадир ябаа, колхозой түрүүлэгшын орлогшоор хүдэлөө. Түрүүлэгшээршье һунгагда[...] ороноо хамгаалалгын да[...] туу хүндэ жэлнүүдт[...] буу барижа, фронтдо [...] Иимэл «халуун шулу[...] жо», хүн болоһон хүнү[...] һээ гадна, ная наһанай[...] баае дабажа ябаһан кол[...] теранууд—Д. Б. Бодие[...] Гармаев гэгшэд нютагт[...] ажахы байгуулалсаал[...] гээ һалбаран хүгжэжэ[...] бээрээ үзэжэ, жаргал[...] аша, гушанарайнгаа хү[...] «хүлөө дүрөөдэ хүргэхы[...] ража байдаг.

«Һураха, һураха, үш[...] һураха» гэһэн Ильичэй [...] нууд мартагдашагүйгөөр [...] на. Мүнөө энэ заабари [...] нэй һүлдэнь болонхой. [...] Гэгээтэ нютагта дасан [...] хэдэн зуугаад ламанар улд[...] ургэл, бадар татадаг бай[...] рин мүнөө шэнэ тухэлэ[...] даһан соёлой байшан [...] зой түбые шэмэглэнэ. Үн[...] тэндэнь хонгёо һайхан [...] аялга зэдэлнэ. Залуушуул[...] тэй сагтаа хатар, ёохор [...]

Залуушуул! Тэдэнэй [...] гэн харгы!.. Тэдэнэр [...] жаргалые эрдэм бэлигээр [...] татадаг. Энэ колхоздо [...] лэй хоёр һургуули, х[...] һургуули хүдэлжэ байна[...] хан Гэгээтэ тосхондо ар[...] хүн дээдэ эрдэмтэй бо[...] Эрдэм ухаанай хүсөөр [...] лэгдэнэ. Хэдэн зуун жэл[...] дээгүй хүбхай хооһон тал[...] лалгада ороно. Ашаг урэ[...] ашаг туһада зорюулагдана. [...] һээ урагша хэдэн жэлэ[...] тээ Гэгээтын адагай ёхэ[...] да ган гасуурта [...] ашаг үрэ асардаггүй байһа[...] гээд Хонгор уулын зүүн [...] хүсэтэ техникэ хү[...] эхилээ. Мүнөө тэндэнь [...] нуур!.. Эндэһээл ханааб [...] жа, колхозой мянга гаран [...] таряалан, хэдэн зуугаа[...] сабшалан уһалагдана. [...] тэдэ эдлэгдээгүй Гэгээты[...] хатаагдажа, үрэжэлтэй [...] болгогдоно. Мал ажалай[...] хүдэлмэри оньһожоруу[...] Эдэ бүгэдые мэргэжэлтэд[...] хэнэ.

Гэгээтэ нютагай мүнөө [...] жэ байһан зам, артелиин[...] дэй шиидхэжэ байһан хэр[...] эндэхи зониие коммуни[...] уряална. Энэнь Ленинэй[...] зам. Тэрээн тээшэ бүхы [...] бодол эрмэлзэнэ. Үшөө [...] жэл үнгэрэг: энэ нютаг[...] һайхан шарайтай болохо. [...] мэришэн, таряашан зоной[...] дүйн жаргалай түлөө ош[...] рэл сасаруулһан агуу ехэ Л[...] түрэһөөр 100 жэлэй ал[...] амжалтаар угтаха хүсэл [...] тагай хүн бүхэнэй досоо [...]

Т. ГАРМА[...]

Зэдын аймаг.

Механизатор бүхэндэ-олон мэргэжэл

УРАН ГАРТА

Совхозой МТМ соо тусгаар түхеэралгэнүүд дээрэ элдэб маркын трактор, автомобильнуудай двигательнүүд нягтаханаар зэргэлүүлэн табигданхай. Тиимэ түхеэралгэнүүдэй хажууда нюдэндөө шэлтэй, набтархан бэетэй хүн зогсоно. Тэрэ хүн машинын ямаршьеб нэгэ деталь анхаралтайгаар шэртэн, шэнжэлнэ. Таһалгын үүдэн дээрэ «Эндэ коммунис ажалай ударник Н. Содномов ажалладаг» гэжэ бэшээтэй.

Нимбу Абидуевич гушаад жэлэй туршада трактор, машинануудай хажууһаа холодоогүй. Харин Эсэгэ ороноо хамгаалха Агуу ехэ дайнай үедэл тэрэ сэрэгэй албанда 7 жэлэй туршада ябажа ерэһэн. Бэшэ жэлнүүдтэ түрэл Хэжэнгэ нютагтаа, суранзада татагдаһан түмэртэл адли, Нимбу хамаг орёо оньһон машинануудые носожо үнгэрөө. Сүлөөтэй сагтаа часы заһабарилдаг мэргэжэлтэй.

Хамаг орёо оньһонуудые шэнжэлхэ энэ дураниинь тэрэнэй саашанхи ажалда машина, тракторнуудай досоохиие ойлгохо эрмэлзэлгэдэнь ехэхэн туһа хүргэһэниинь элитэ. Үнишье болонгүй Нимбу Абидуевич Хэжэнгынгээ совхозой эгээл бэрхэ слесарьнуудай нэгэн гэжэ суутай болоо һэн. Үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэһэнэйнгээ, ажалай эрхим амжалтануудые туйлаһанай түлөө Нимбу Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдажа, «Республикын эрхим слесарь» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Энэнь Нимбу Содномовые ажалай шэнэ илалтануудта уряалаа. Уданшьегүй, тэрээндэ «РСФСР-эй Хүдөө ажахын социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн значок, РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын, профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй грамота барюулагдаа.

Теэд Нимбу Абидуевич гансаа урдахяа хараад ябадаг хүн бэшэ. Тэрэ гол хүдэлмэриингөө хажуугаар хүдөө ажахын оньһон техникэтэй залуушуулые танилсуулдаг, заажа үгэдэг заншалтай. Тэрэ хүнүүдтэ юумэ заахадаа нэгэтэшье яаража, гэмэржэ байдаггүй. Энэнь тэрэнэй абари зангай онсо шэнжэ болоно.

Плуг, сеялкэ болоод бэшэшье хүдөө ажахын машинануудые заһабарилгада энэ слесарь хододоо хабаададаг. Тэрэнэй гарта ороһон техникэ нягтаар, саб байса заһабарилагдаһан байдаг.

— Нимбу хэһэн юумэеэ һайн шанартайгаар бүтээгээгүйдөө орхидоггүй зантай юм. «Яарахадаа—даарахаш» гэжэ тэрэ хэлэдэг,—гэжэ хамта хүдэлдэг нүхэдынь омогорходог.

Нимбу Абидуевич туйлаһанаараа һанаагаа амардаггүй. Тиимэл хадаа тэрэ һаяхан газаар гагнаха мэргэжэлтэй болоо. Слесарь гагнууршан хоёрой ажал хоорондоо нягта холбоотойнь мэдээжэ. Нэгэ хүн иимэ хоёр мэргэжэлтэй байхадаа ямаршье юумэ түргөөр, һайнаар заһаха аргатай гэжэ Нимбу өөрөөшье ойлгоо.

Хэжэнгын совхозой механизатор бүхэн дүрбэн тэгшэ, алтан гартай слесарь-гагнууршаниие «Нимбу ахай» гээд хүндэлжэ ябадаг юм.

Ж. ЖАНЧИКОВ.

Агуу багша Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй эршэ улам шангадана. Улаан-Үдын «Электромашина» заводой коллектив энэ мүрысөөндэ оролсоод, амжалтатайгаар ажаллана. Жэшээлхэдэ, комсомолец Александр Рыбко гэгшын хүтэлбэрилдэг бригада онсо шалгарна. Эдэнэр хилын саана эльгээгдэдэг продукциин шухала детальнуудые бүтээдэг юм. Зураг дээрэ: А. Рыбко.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

ЭРХИМ БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР УГТАБА

Загаһа барилгын үбэлэй хаһын эхилэтэр бага саг үлэнхэй. Шэмэрүүн хүйтэн уларилтай манай эндэхи эрхэ байдалда энэ хаһые эмхитэй һайнаар үнгэргэхын, загаһа бариха түсэбөө, абаһан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула түгэс бэлэдхэл хэрэгтэй.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд намар-үбэлэй үедэ загаһа барилгые һаадгүйгөөр үнгэргэхын тула оролдолго гаргана. Тэдэнэр хэрэгтэй болохо зэр зэмсэгээ бүри эртүүр бэлдэһэн, үбэлдөө байрлаха гэрнүүдээ заһабарилһан юм. Загаһа баригшадай бригада бүридхэгдөө, гүльмэ, гүбшүүр, ондоо зэр зэмсэг тэдэндэ даалгагдажа үгтөө.

Байгал далайн эрье шадарай мүльһөөр хушагдахатай хамта тэдэнэр жэжэ түрэлэй загаһа барижа эхилхээр хараална. Колхозой гэшүүд В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсанхай. IV-дэхи кварталай, энэ жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилгоор загаһашад шэнэ уялга абанхай. Табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид, декабриин 20 болотор дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн эдэ загаһашад үбэлэй сагые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтажа байна.

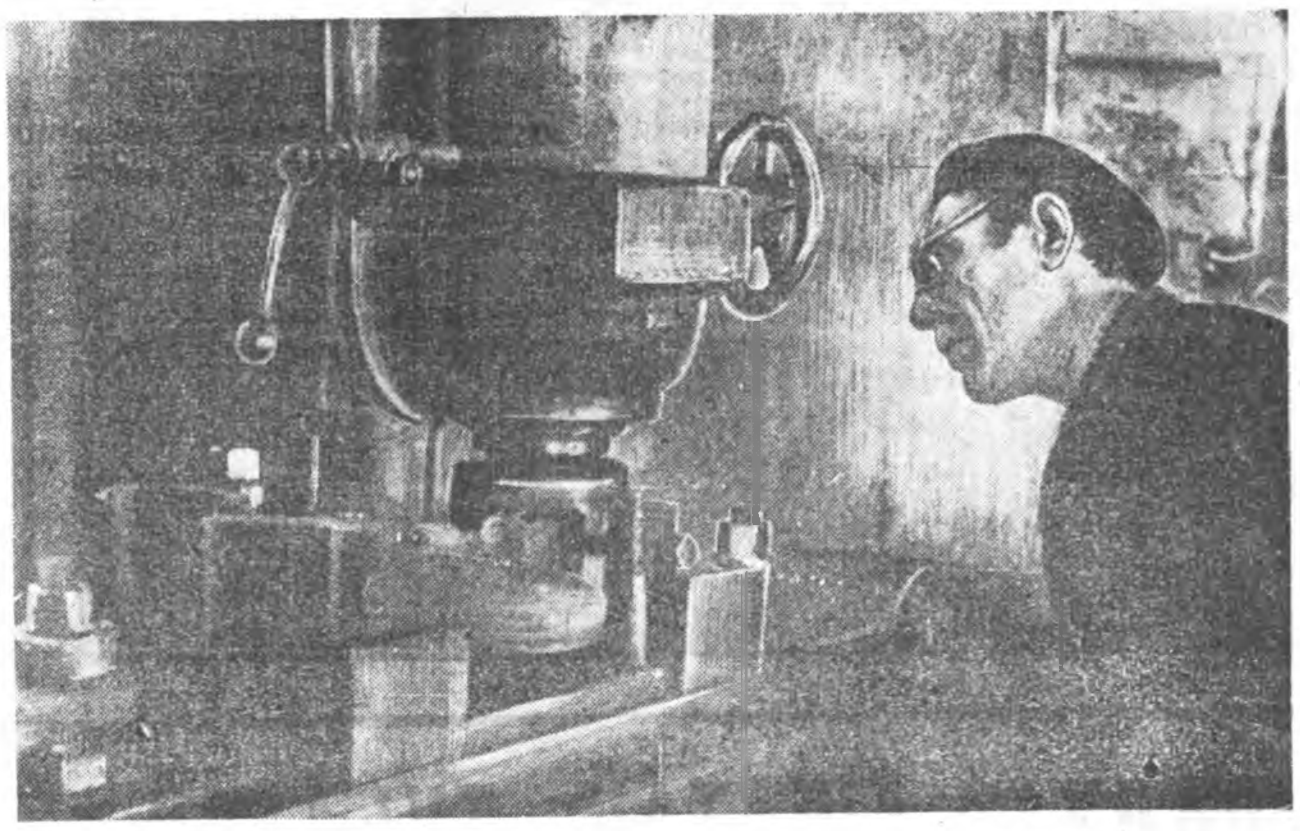
А. БУСУРМАНОВ.

Кабанскын аймаг.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула Улаан-Үдын Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй элдэб хэрэгсэл бүтээдэг цехэйхид хүдөө ажахын захил—тракторай запчастьнуудые һаатуулангүй хэдэг юм. Энэ цехэй фрезеровщик, коммунис ажалай ударник Александр Павлович Сосновский тракторай детальнуудые бүтээхэ халаанайнгаа даабари 140—150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нүхэр Сосновский тракторай кронштейн үрэмдэжэ байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭГДЭЭ

Эд хэрэглэгшэдэй коопе[...] хүдэлмэрилэгшэд В. И. Л[...] түрэһөөр 100 жэлэй ойе [...] тэйгөөр угтахын түлөө со[...] мүрысөө дэлгэрүүлээд, хар[...] овощ, жэмэсүүдые худал[...] ха 1968 онойнгоо түсэбые [...] һоо урид дүүргэбэ. 4933 [...] тонно хартаабха, 313 мян[...] но овощ, 537 мянган тон[...] мэс худалдан абтаа. Хото[...] лон промышленна түбүүд[...] продукци ашажа эльгээ[...] бүүд дүүргэгдээ.

Продуктнуудые худалда[...] га үргэлжэлһөөр.

БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГ, МЭДҮҮЛГЭНҮҮДТЭ АНХАРАЛТАЙГААР ХАНДАХА

Ажалшадтай уулзажа, гомдол болон мэдүүлгэнүүдыень, тэдэнһээ ороһон бэшэгүүдые хаража үзэхэ хүдэлмэри һайжаруулха тухай 1967 оной августын 28-да КПСС-эй Центральна Комитедэй гаргаһан тогтоолые хэр дүүргэжэ байһан тухайдаа Улаан-Үдэ городой Железнодорожно районой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Самбаров һаяшаг республикын Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ элидхээ. Районой эрхэтэдэй гомдол, мэдүүлгэнүүдые саг соонь хараха, зохихо шиидхэбэри абаха эмхидхэлэй хүдэлмэри һайжаруулагдажа байна. Энээндэ хабаатай тусхай асуудалнууд районой Соведэй сесси, гүйсэдхэхэ комитедэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Гомдол барихаяа ерэһэн хүнүүдтэй районой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй, тэрэ тоодо гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшын уулзадаг үдэр, саг тогтоогдонхой. Ажалшадай эльгээһэн бэшэгүүдые бүридхэлдэ абаха, хэрюу эльгээхэ нягта гурим бии болгогдоо. Тиин хүн зонһоо ороһон мэдүүлгэ, бэшэг, гомдолнууд саг соогоо харагдажа, тогтоогдоһон болзорһоо хожомдуулагдангүй тодорхой харюу үгтэнэ.

Гэхэтэй хамта ажалшадай бэшэг, мэдүүлгэнүүдые хаража үзэхэ хүдэлмэри эрилтэдэ гүйсэд хүрэмоор үшөөл ябуулагданагүй гэжэ тэмдэглэгдээ. Гүйсэдхэхэ комитедэй өөһэдэйнь мэдэлэй таһаг, эмхинүүдтэ хүн зонһоо ороһон гомдол, мэдүүлгэнүүдые ямар зэргээр хүлеэн абадаг, харюу эльгээдэг бэ гэжэ хиналта, эрилтын һулаар хэгдэдэг ушарһаа коммунальна ажахын таһагта, ЗАГС-да ажалшадай бэшэг сааршануудта һалан муугаар хандадаг байба. Гомдол, мэдүүлгэнүүдые бүридхэхэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдадаг, хүнүүдэй үтөөрөө хэлэһэн гомдолнуудай бүридхэлдэ абтадаггүй байһаниинь элирбэ. Предприятинүүдтэ районой хүтэлбэрилэгшэдэй ошожо хүнүүдтэй уулзаха, мэдүүлгэнүүдыень хаража үзэхэ ябадал эмхидхэгдээгүй, предприяти, эмхи зургаануудта ажалай, пенсиин хэрэгэй, ажа һуудалай, налог татабариин талаар тогтоогдомол хуулинуудые ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха консультационно пунктнууд нээгдээгүй. Ажалшадай асуудал, мэдүүлгэнүүдые хаража үзөөд абаһан тогтоол, шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ хинан шалгаха хүдэлмэри һулаар ябуулагдана.

Районой предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй ажалшадай бэшэг, мэдүүлгэнүүдые хаража үзэхэ хүдэлмэреэ хэр һайжаруулжа байһан тухай тоосоонууд үсөөн шагнагдана, энэ хүдэлмэри шалгаха хэрэгтэ районой Соведэй депутадууд хүсэд хабаадуулагданагүй.

Ажалшадай гомдол, бэшэгүүдые саг соонь хаража үзэхэ хүдэлмэри һайжаруулха тухай партиин ЦК-гай тогтоолые, «Эрхэтэдэй гомдол, мэдүүлгэ, дурадхалнуудые хаража үзэхэ гурим тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхыень Железнодорожно районой Соведэй гүйсэдкомые Министрнүүдэй Совед уялгалаа гэбэл:

гүйсэдкомойнгоо таһагуудта, өөрынгөө аппарадта ажалшадай бэшэгүүдые хаража үзэхэ шанга гурим тогтоохо, шалгалтаар элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые дары усадхаха;

предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй тоосоое гүйсэдкомой заседани дээрэ соносожо, ажалшадай мэдүүлгэ, дурадхалнуудые анхаралтайгаар шиидхэдэг байхыень хододоо хинан шалгаха;

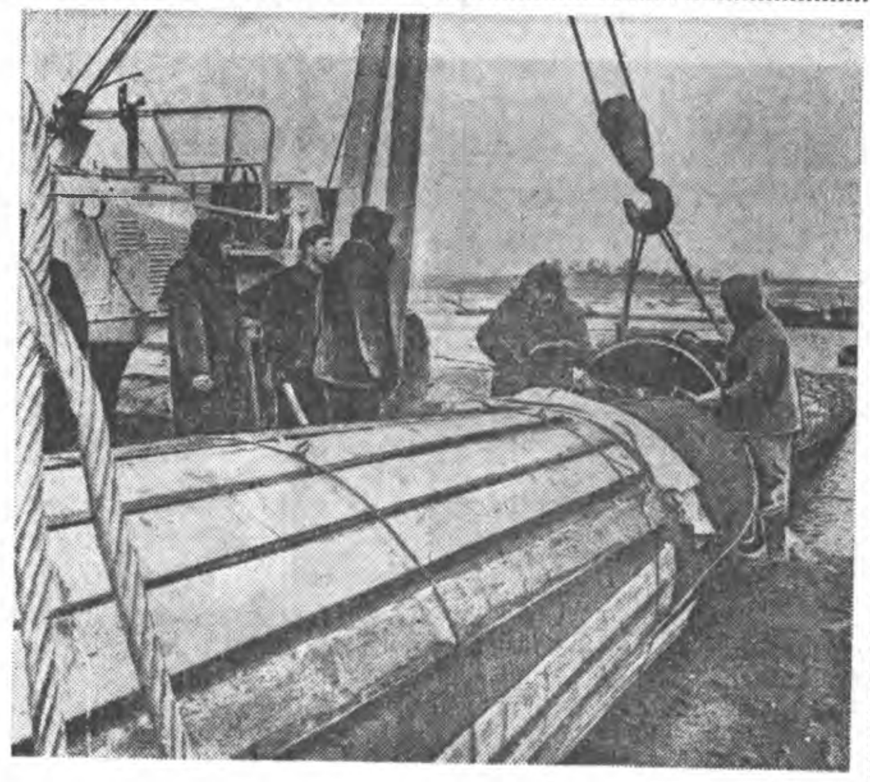
предприяти, эмхи зургаануудта ошожо, ажалшадтай уулзаха, дурадхал, мэдүүлгэнүүдыень шиидхэхэ хэрэгтэ районой Соведэй гүйсэдкомой хүтэлбэрилэгшэдые, саг үргэлжын комиссинуудые, депутадуудай бүлэгүүдые хабаадуулха, тэдэндэ шухала туһаламжа үзүүлдэг байха;

гомдол, мэдүүлгэнүүдэй гарадаг шалтагаануудыень мэдэхые оролдохо, тэдэниие усадхаха хэмжээ абаха;

районой бүхы предприяти[...] хи зургаануудта гомдол, м[...] барижа ерэгшэдые бүрид[...] абаха, ажалшадһаа ороһон б[...] гүүдые дансалха тусхай [...] һарын болзор соо бии бол[...] Тэндээ ямар асуудалаар, хэ[...] ямар шиидхэбэри абтааб гэжэ [...] дэглүүлжэ, дүүргэлтыень шал[...] байхыень предприяти, эмхи [...] гаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ [...] радхагдаа.

Ажалшадай асуудал, мэдүү[...] нүүдээр ямар хэмжээн аб[...] байнаб гэжэ предприяти, [...] зургаануудай хүтэлбэри[...] ажалшадай урда байл гээд [...] содог гомдол, бэшэгүүдтэ [...] садаг байха.

ЯРОСЛАВСКА ОБЛАСТЬ. **«Хойто зүгэй толон» гэһэн газопровод барилгшад эгээл хүндэ участогтаа ерээд байна. Энэнь юуб гэхэдэ, Волго мүрэнэй оёороор сорго гаргаха болоно. 850 метр гүнзэгыдэ 1000 гаран тонно шэгнүүртэй мантан томо сорго хэбтэхэ юм.**

«Хойто зүгэй толон» гэжэ газопровод Коми АССР-эй газар дээрэһээ эхн абана. Игэжэ оронойімнай баруун хизаарнууд үнэгүй түлишэтэй болохонь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Волго мүрэнние хүндэлэн сорго гаргагдахань.

ТАСС-ай фото.

СВЕРДЛОВСКО ОБЛАСТЬ. **Нижнетагилиин металлургическа комбинадай № 6 домнын ашаглалгада үгтэхэ үдэр дүтэлжэл байна. Мүнөө үень барилгашад сүлөөгүй. Һаяын сагаар энэ томо пеэшэндэ түрүүшын хайлуулга хэгдэхэнь. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: № 6 домнын барилгын комсомолой штабай ханын газетын ээлжээтэ номер бэлдэгдэнэ. Зүүн гарһаа—штабай начальник Г. Головков, монтажник С. Ершов.**

ТАСС-ай фото.

„УЛААН ГЭРҺЭЭ“ ЭХИЛЬЭН ЗАМ

ЯРУУНЫН АЙМАГАЙ ЭГЭТЫН ЭХИН ҺУРГУУЛИИН ТОРТОҺООР 50 ЖЭЛ ГҮЙСЭБЭ

ОКТЯБРИИН социалис революциин, Ленинэй партиин ашаар 1918 оной октябрь һарада Яруунын аймагай Эгэтэ нютагай эдэбхитэдэй үүсхэлээр Хара-Шэбэр тосхондо эхин шатын буряад һургуули нээгдээ бэлэй. Тэрэ үедэ Ярууна нютагта буряад һургуули үгы байһан юм. Революциин урда тээ баяд, ноёдой үхибүүд һургуулида һурадаг һэн бээз. Үгытэй малшадай үхибүүд һургуулида һураха аргагүй, баяшуулай барлаг болодог, нэгэ зарим үхибүүдээ хубараг болгодог һэн. 1918 ондо 14 һурагшад һуража эхилһэн байна. 1923 оной хабар 4 һурагшад эхин шатын 4 класс дүүргэжэ, үнэмшэлгэ абажа гараһан байна. Тэрэ дүүргэгшэдэй заримыень нэрлэбэл: Доржиев Цыден — пенсионер, Нарһата тосхондо ажаһуудаг; Гылыков Норбо-Самбо Максарович—пенсионер, Хориин аймагай Булам тосхондо һуудаг. Түрүүшын багшанар гэхэдэ, Эгэтэ нютагайхид болохо Ешидоржиев Цыбик-Жап буряад хэлэ, буряад-монгол үзэг заадаг, Дашибылов Чимит-Доржи ород хэлэ ба тоо бодолго заадаг һэн ха. Бэшэ предмедүүдые заадаггүй байгаа. 1922—23 оной һуралсалай жэлдэ А. В. Мурчев ород хэлэ заадаг байгаа. Энэ багша буряад зондо ехэ зохидоор хандадаг, буряад малшадай ажабайдалые ехэ һонирходог, ярилдаха ехэ дуратай, үхибүүдээ дасанда хубараг болгохо бэшэ, һургуулида үгэжэ ном бэшэгтэй болгохо гэхэ мэтээр ойлгомжын хүдэлмэри ябуулдаг байгаа. Эгэтын эхин һургуули аймаг соогоо «Улаан гэр» гэжэ алдаршаһан, мүнөөшье тиигэжэ дурдадаг. Энэ һургуули хадаа Эгэтэ нютагта ба бүхы Яруунада арад зониие гэгээрүүлхэ түрүүшын гуламта болоһон байна. Хуушанай ёһо заншал ба мунхаг байдалые шэнэ ёһо заншалаар һэльбэхэ эгээл харюусалгатай үенүүдтэ улас түрын хүдэлмэри ажалшан зоной дунда ябуулдаг байгаа. 1920 гаран ба 1930 гаран онуудай үедэ Эгэтын эхин һургуулиин багшанар Ш. Ш. Шагдарон, Ж. Ж. Жабон, Е. М. Болдонов, Ц. Р. Раднаев, М. Д. Дугарон, Ц. Н. Номтоев, Ц. Ц. Цыдыпов (мүнөө хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат), бусад багшанар ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Түрүүшын үенүүдтэ нюдарган баяшууд ба Эгэтын дасанай ламанар зоной дунда элдэб номнол тараажа худхуулдаг, хүймуулдаг байһан үе бэлэй. Тиихэдэ багшанар эдэ ангиин дайсадтай эрид шангаар тэмсэжэ, арад зоной ойлгомжын хүдэлмэри ябуулдаг байгаа. Манай һургуулиие табин жэл соо 3000 гаран һурагшад дүүргэһэн, тэдэнэй заримыень нэрлэбэл: Д.-Ж. Жамьянова—Москвада ажалладаг, Г. З. Цырендамбаев—хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат, Ленинэй ордента Д. Б. Дашиев—Суулгын дунда һургуулиин директор, Ч.-Ц. Доржиев—партиин обкомой хүдэлмэрилэгшэ, Р. Г. Раднаев—партиин Яруунын райкомой секретарь, Д. Ц. Пунцуков—аймагай гэгээрэлэй таһагые даагша, Ш. Н. Нимбуев—поэт, В. А. Андреева—«Дружба» колхозой хонишон, 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлһэн. Энэ мэтээр хэдэн зууч һурагшаднай дээдэ һургуули дүүргэжэ, Эхэ оронойнгоо арадай ажахын, соёлой элдэб һалбаринуудта эрхим жэшээ харуулан хүдэлмэрилнэ.

1920 гаран оной үедэ манай һургуулиие дүүргээд, һүүлээрнь багшалһан Базар-Жап Будаев партийна, совет хүдэлмэридэ ябаһан, һүүлээрнь Темирязевай нэрэмжэтэ Хүдөө ажахын академи дүүргээд, Буряадай республикын газар таряалангай наркомой орлогшоор хүдэлһэн гээшэ.

Эдэнэр бултадаа үгытэй тарияшадай, ажалша малшадай үхибүүд хаанта засагай үедэ һаань иигэжэ өөдөө гарахагүйнь лабтай һэн ааб даа. Имагтал Агуу Ленинэй ударидаһан Октябриин революци, тэрэнэй сэсэн мэргэн национальна политика, коммунис партиин ударидалга иимэ ерээдүйе түхөөгөө юм. Жэшээнь, манай Эгэтын эхин һургуулиин дэргэдэ интернат байгуулагдажа, хэды олон үхибүүд гүрэнэй ашаар эрдэм һургуулитай болоо гээшэб!

Манай һургуулиие дүүргэһэн эдэ нүхэд хаанашье, хэншье болоод ябаа һаа, эрдэмэй орьёл өөдэ түрүүшынгээ алхам хэһэн түрэл гуламтатаяа холбоогоо таһалдаггүй, хододоо бэшэлсэжэ, уулзажа байдаг юм. Тиимэһээ мүнөө һуража байгаа залуу үетэниие тэдэнэй жэшээгээр Эхэ орондоо, арад зондоо хэрэгтэй хүнүүд болгожо хүмүүжүүлхэдэ ехэ туһатай байдаг.

Мүнөө манай Эгэтын эхин һургуулида 68 үхибүүд һурана. Дүй дүршэлөөр баян, үнинэй хүдэлһэн багшанар тэдэнэртэ ном заадаг, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаг. Һуралсалай жэлые бидэнэр шэнэ программаар эхилһэн байнабди. Энэмнай хадаа үхибүүдэй һүбэлгэн, бэлигтэй талыень хараада абан, ехэ арга боломжотойгоор эрдэм ойлгуулха арга олгохо байна. Тэдээн дотор үхибүүдые хизаар ороноо шэнжэлхэ, тэрээндээ дуратайгаар хүмүүжүүлхэ тухай ехэ юумэ заагдадаг. Энэ талаар манай һургуулида бүри үнинэй ажал хүдэлмэри ябуулагдажа байһан гээшэ. Һурагшадай ба түрэлхидэй хүсөөр һургуулиимнай дэргэдэ хизаар ороно шэнжэлхэ булан бии болгогдоһон. Үхибүүд тэндэ өөрынгөө нютага байгаалиин баялигтай танилсадаг, түрүү хүнүүд тухай, мүн эсэгэнэр аханарайнгаа баатаршалгануудтай танилсадаг.

Мүн тусгаар кабинет эмхидхэжэ тэндээ байгаали шэнжэлхэ, СССР-эй түүхэ шудалха хэшээлнүүдые үнгэргэдэг болоһон байнабди. Фильмоскопоор һонин диафильмнуудые харуулха аргатай болообди. Эдэ бүгэдэмнай үхибүүдтэ эрхим һайн мэдэсэ олгоходо сэгнэгдэшэгүй ехэ үүргэ дүүргэдэг. Харин эрхим түрүү багшанараа дурдабал иимэ байна: Дора Банаевна Баяндуева түрэл һургуулидаа хоридохи жэлээ хүдэлнэ. Үхибүүдые һурган хүмүүжүүлхэ талаар габьяатай байһанайнгаа түлөө «Гэгээрэлэй отличник» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан байна. Гадна Улаан-Үдын багшанарай училищи һаяхан дүүргэһэн залуу багша В. В. Демиденко хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие мүнөө үе сагай эрилтэдэ тааралдуулан зохёожо ябуулхадаа ехэ бэрхэ юм.

Анхан «Улаан гэр» байһан манай һургуулиин эхин тогтоһон сагһаа хойшо 50 жэл үнгэршэбэ. Сэхыень хэлэхэдэ, Эгэтымнэй эхин һургуули Октябриин революциин ашаар мундэлһэн Совет гүрэнһөө нэгэл жэлээр дүү байна бшуу. Тиимэһээ Эсэгэ оронтоёо аб адлихан алхалалсаһан, бэрхэтэй сагуудые адли дабалсан, баяртай үедээ адли баярлалсан эрэһэн байна гэхэдэ алдуу болохогүй. Манай һургуулиин намтар хадаа Совет гүрэнэймнай эхин шатын һуралсалай хүгжэлтын намтар мүн. Энэ замые агуу Ленин заагаа һэмнай даа. Владимир Ильичэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн дүтэлхэ бүри бидэнэр тэрэ агууехэ хүнэй хэһэн хэрэгэй ашынь арад зоной үмэнэ ямар ехэ байһые үдэр бүри хаража, бахархажа байнабди. Тэрэниие бидэ Эгэтынгээ һургуулиин жэшээ дээрэ харанабди. Тиимэһээ энэ түүхэтэ ойе манай багшанарай ажалай эрхим бэлэгээр угтаха байһаниинь лабтай.

Д. ШИРАБОН.
Буряадай АССР-эй габьяата багша, Эгэтын эхин һургуулиие даагша.

ХИЛЬЫН САДАНАГАА
ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

...Ч-гэй ЦК-гай ...ЛЕНУМ

... (ТАСС). КПЧ-гэй ЦК-гай ...дэ ноябриин 14-дэ нээгдээ ... агентство мэдээсэнэ. КПЧ-...й гэшүүд, гэшүүндэ кан-... КПЧ-гэй Центральна хи-...галтын комиссиин гэшүүд ... хүдэлмэридэ хабаадалсана. ...нүүд—правительствын гэ-...ниитын организацинуудай ... айлшад боложо, пленум ...каа. КПЧ-гэй ЦК-гай Пре-... гэшүүн, Словакиин ком-...ПК-гай нэгэдэхи секретарь ... пленумые нээгээ.

... үедэ партиин бэелүүлхэ ...онууд тухай КПЧ-гэй ЦК-...хи секретарь А. Дубчек ...һэн байна.

...ой делегациин ...с-конференци

... (ТАСС). Дүрбэн талын ... хабаадалсахын тула ...түлөөлэгшэдые эльгээхэһээ ...захиргаанай саашадаа нэ-... арсаа һаань, НФО-гой, ...ША-гай түлөөлэгшэдэй ...тай гурбан талын уулзал-... ёһотой гээд Урда Вьетна-...альна сүлөөрэлгын фрон-...иин гэшүүн Зыонг Динь ...щуз ба хариин журналист-...руулагдаһан пресс-конфе-... ноябриин 13-да мэдүү-...

...эхилэлгые саашадань ун-...ха зорилгоор США-гай ...хэ гохые Зыонг Динь ... элишэлээ. Урда Вьетнам-...ын тула США өөрынгөө ...хүсэнүүдые олон болгожол ... тэрэ тэмдэглээ. США-..., тэрэ тоодо «В-52» гэжэ ...ировщигууд Урда Вьет-... хүн зониие алаһан хю-...араа. Гадна США-гай жо-... тагнуулай самолёдууд-... самолёт-снарядуудшье ...лэнүүдые дабажа, тэрэнэй ...гуудта дүтэлһэн зангаа... НФО-гой түлөөлэгшэ зааһан

... ба Вьетнамай националь-...тическа, эб найрамдалда ...энүүдэй тала руу ородог ...Сайгоной мүнөөнэй засаг ...гүүсэгшэдэй зэргые үргэд-... тухай хэблэлэй түлөө-...Зыонг Динь Тхао хөөрэжэ ...гой ЦК-гай ба националь-...атическа ба эб найрамдал-... хүсэнүүдэй холбооной ЦК-...ашинуудай хоорондо нойб-... уулзалга болоо гэнэ.

... монополинуудай ...хэлгые болюулха

... (ТАСС). «Хариин ком-... мэдэлдэ байһан нефтиин ... Венесуэлын арадта бу-...ботой» гээд Венесуэлын ...орпорациин (ВПК) прези-... Садер Перес мэдүүлээ. ... нефтиин баялигуудай ха-... тула американ кампани-... муухайгаар дээрмэ-...һан дээрэһээ Венесуэла ...рза хохидолдо ороно гээд ... мэдүүлээ.

...элэрэн олохо ба гаргажа ... өөһэдтэнь олгогдоһон ...эглэхэлээ. Венесуэлын ...онойнгоо нефтиин баяли-...ото эзэнэй аша туһые ха-...гүй гэжэ хариин неф-...инүүдые Перес зэмэлэн ...хариин концернүүдэй ...һан концессинүүдые Ве-... нефтиин корпорацида дам-...ын түлөө тэмсэлдэ нэгэ-... Венесуэлын олониитые ...

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИ

ЛАХТИ. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиумэй заседани эндэ болоод дүүрэбэ. 40 ороной эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй 100 шахуу элитэ ехэ түлөөлэгшэд заседанида хабаадаа.

ВСМ-эй Президиумэй баталан абаһан шиидхэбэринүүд тухай ноябриин 14-дэ болоһон пресс-конференци дээрэ хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ соносхогдоо. Вьетнамые дэмжэхыень дэлхэйн арадуудые уряалһан уряа ба Вьетнам тушаа мэдүүлгэ соогоо Президиум иигэжэ тэмдэглэнэ. Һүүлшын арбан дүрбэн жэлэй турша соо США Вьетнам тушаа 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдые эбдэнэ, тэндэ эзэрхэг түримхэй дайн байлдаа һүжэрөөгөө, вьетнам арадта эсэргүү тоо томшогүй олон гэмтэ ябадал хээ. Хүндэ хүшэр байдалда ороһон, ехэ бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоһон дээрэһээ США-гай правительство ДРВ-гэй газарые бомбодолго ба буудалгые үгэ дуугүйгөөр болюулха баатай болоо, ороной урда талын хубидахи байлдаа болюулха тухай Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын түлөөлэгшэдтэй хэлсээ хэхые зүбшөөбэ. Гэбэшье США-гай правительство Урда Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй ябуулгаяа үргэдхэжэ, Вьетнамай асуудал шиидхэлгэдэ һаад ушаруулна. Американ правительствын мүнөөнэй политика Азидахи, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалда, аюулгүй байдалда горитой түбэг тохёолдуулһан зангаараа. Энээнтэй дашарамдуулан, ВСМ-эй Президиум хадаа гол национальна эрхын: бэеэ даанхай байдалай бүрин тэгшэ эрхэтэ байдалай, газар уһанайнгаа бүрин бүтэн байлгын түлөө вьетнам арадай тэмсэлые саашадаа дэмжэхыень арадуудые уряалаа.

Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые хүсэдөөр болюулха, США-гай, тэрээндэ туһалдаг оронуудай сэрэгүүдые гаргаха, тэндэхи американ сэрэгэй баазануудые усадхаха тухай США-гай правительствада эрилтэ хэхэ шухала гээд Вьетнам тушаа мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ.

Вьетнам тушаа асуудалаар энэ оной ноябрьда Монреальда, декабрьда Стокгольмдо болохо конференцинүүдые дэмжэхыень ВСМ-эй Президиум мүн лэ уряалаа.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухай резолюци ВСМ-эй Президиумэй заседани дээрэ баталан абтаа. Эзэмдэгдэһэн араб газар нютагууд дээрэһээ израиль сэрэгүүдые гаргаха тухай ООН-ой Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгохын түлөө тэмсэл шангадхахые эб найрамдалда дуратай бүхы арадууд энэ резолюци соо уряалагдаһан байна.

Араб арадуудтай һанал нэгэдэлгын уласхоорондын хоёрдохи конференци 1969 оной январиин 25—29-дэ Каирта болохо байна. Энэ конференциие дэмжэжэ байһанаа Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиум мэдүүлээ.

Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн ассамблейе ерэхэ жэлэй июнь һарада Берлиндэ үнгэргэхэ тухай Никозидо баталан абтаһан шиидхэбэри эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй 20 жэлэй ойн гүйсэхээ байһантай дашарамдуулан заседани дээрэ лаблагдаһан байна. Энээнтэй дашарамдуулан, ВСМ-эй Президиум тусхай хандалга баталан абаа.

Европодохи аюулгүй байдалай асуудалнуудаар, Латиин Америкэдэхи. Африка ба Азидахи байдал тухай асуудалнуудаар Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй ажал ябуулгые саашадань бүри эдэбхитэй болгохо зорилготой хэдэн һанамжа дурадхалнууд мүн лэ баталан абтаһан байна. Корей тушаа тусгаар хандалга баталан абтаа.

Тэмдэглэгдэхэ түүхэтэ үдэрнүүдэй списогтэ В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе оруулалсаха гэһэн шиидхэбэри ВСМ-эй Президиум баталан абаа.

НАТО-гой министрнүүд зүбшэл хэнэ

БРЮССЕЛЬ. (ТАСС). НАТО-до ородог 14 ороной (Францигүйгөөр) обороныи министрнүүд энэ бүлэглэлэй Брюссельдэхи штаб-квартира соо ноябриин 14-дэ уулзаа. Ядерна обороныи хэрэгүүдые эрхилхэ комитедэй (энэ комитет НАТО-гой 12 орониие нэгэдүүлдэг. Тэрэнэй составта Франци, Исланди, Люксембург ородоггүй) заседаниие тэдэнэр түрүүлжэ үнгэргэхэ юм. Ядерна түсэблэлгын бүлэгэй Бонндо болоһон һүүлшын заседани дээрэ абтаһан һанамжа дурадхалнуудые тэдэнэр баталха байна. Зүүн оронуудтай тулалдаанай болоод байгаа һаань, тактическа ядерна зэбсэгүүдые хэрэглэхэ тухай асуудалаар дэлгэрэнгы элидхэл бэлэдхэхые Англи ба ФРГ-дэ даалгаха гэжэ энэ бүлэгэй шиидхэһэниинь мэдээжэ. НАТО-до «ахамад ханинарай» нэгэнэй үүргэ дүүргэхэ талаар Бонной эрилтэнүүдые хангаха замда үшөө нэгэ алхам иигэжэ хэгдэбэ гээшэ.

Удаань мүнөөнэй политическэ сэрэгэй байдалые НАТО-гой 14 ороной министрнүүд обороные түсэблэхэ талаар комитедтэ тон нюусаар хаража үзэхэ. Тиихэдээ энэ эзэрхэг түримхэй бүлэглэлэй сэрэгэй хүсэ саашадань ехэ болгохо ябадал хараалдаа абаха байна. НАТО-гой, тэрээндэ ородог тус тус оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй 1969—1973 онуудай түсэбүүдые министрнүүд саашадань шэнжэлхэ юм.

Сэрэгэйнгээ бюджедүүдые ехэ болгохыень, зэбсэгтэ хүсэнүүдэйнгээ тоое ямар нэгэн зэргээр үсөөрүүлгэһээ арсахынь тулада бүлэглэлдэ ородог оронуудта баалалта хэхэ һэдэлгэ НАТО-гой зонхилогшод мүнөө гаргана. Хойто атлантическа бүлэглэл байгуулха тухай договорой хүсэндөө байха 20 жэлэй болзорой гүйсэхын урдахануур, эдэ бүхы оронуудые тиигэжэ НАТО-той бүхөөр холбохые тэдэнэр оролдоно гээшэ.

Урда Вьетнамдахи дайн байлдаан

ПАРИЖ. (ТАСС). Урда Вьетнамай хэдэн районуудта арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд американо-сайгон сэрэгүүдтэй һүүлэй үдэрнүүдтэ тулалдаһан байна. Франс Пресс агентствын Сайгонһоо мэдээсэһэнэй ёһоор Камбоджын хилэ шадарай түбэй районуудта сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй болон американ сэрэгүүдэй хоорондо ноябриин 14-дэ тулалдаан болоо. Американ тала хохидолдо ороһон байна.

Банметхыодтэхи аэродромые Урда Вьетнамай патриодууд ноябриин 13-най һүни миномёдуудаар буудаа.

ЗАЛУУ ЭРДЭМТЭД

Һаяшаг хүдөө ажахын институдай һаруул аудитори соо тус институдай багша В. В. Исаев, «Забайкальский» гэжэ ангай совхозой главна ветеринарна врач А. А. Матренин гэгшэдэй диссертаци хамгаалга үнгэргэгдөө. Хүдөө ажахын институдай эрдэмтэдэй Соведэй заседани дээрэ Москвагай ветеринарна академиин ветсанитарна экспертизэй кафедрые даагша, ветеринарна эрдэмэй доктор, профессор Г. В. Колоболотский, Бүхэсоюзна экспериментальна ветеринарна институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, ветеринарна эрдэмэй кандидат Н. И. Передереев болон бусад Буряадай хүдөө ажахын мэдээжэ эрдэмтэд байлсажа, диссертантнуудай тайлбарилан хөөрэхые анхаралтайгаар шагнаһан байна.

*Диссертантнуудай хөөрэһэнэй һүүлээр, профессор Г. В. Колоболотский үгэ хэлэхэдээ, **«Буряадай республикада нарин нооһотой хони үсхэбэрилхэ хэрэгтэ эдэ диссертантнуудай хүдэлмэри нилээдгүй нүлөөлхэ зэргэтэй»** гээд тэмдэглээ. Иигэжэ эдэ хоёр диссертаци хамгаалагшадта эрдэмэй кандидадай нэрэ зэргэ нэгэн дуугаар олгогдоһон байна.*

К. ХАЛТАНОВ.

Зурагууд дээрэ: диссертант В. В. Исаев тайлбарилан хөөрэжэ байна. Москвагай ветеринарна академиин ветсанитарна экспертизэй кафедрые даагша, ветеринарна эрдэмэй доктор, профессор Г. В. Колоболотский.

Авторай фото.

УРДА ВЬЕТНАМДАХИ БАЙДАЛ

ХАНОЙ. ТАСС-ай корреспондент С. Афонин иигэжэ дамжуулна:

Урда Вьетнамай городуудта политическэ оршон байдал саашадаа улам хурсадажа байнхай.

Вьетнамай Демократическа Республикын газарые Холбоото Штадуудай бомбодохоёо болиһоной һүүлээр Сайгондо, Урда Вьетнамай бусад городуудта дайнда эсэргүү, амгалан ёһоной уряатайгаар үргэн олон хүн зоной демонстрацинууд болоо.

Эдэ үдэрнүүдтэ тусгаар хүсэтэйгөөр сууряатан дуулдаһан гол эрилтэнүүдэй нэгэн гэхэдэ, Урда Вьетнамда амгалан байдал тогтоохын тулада Национальна сүлөөрэлгын фронттой хэлсээ хэжэ шадахаар Урда Вьетнамай шэнэ правительство байгуулха эрилтэ табигдана.

Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтые, Вьетнамай национальна демократическа ба эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй холбооё муушалха, нэрыень хухалха һэдэлгэнүүдые Сайгоной захиргаанай али олоор хэбэшье, эдэ патриотическа организацинуудай нэрэ хүндын дээшэлжэ, нүлөөнэйнь ехэ боложо байһые Урда Вьетнамай городуудта болоһон ушарнууд харуулжа үгэнэ. Энэ юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, нэгэ талаһаа Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронт ба Вьетнамай национальна демократическа, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй холбоон Урда Вьетнамай шухала национальна эрхые хараада абаһан, эли тодо политическэ программатай, нүгөө талаһаа политическэ талаар гансаарданги болоһон Сайгоной захиргаан өөрынгөө хархис удхые улам бүри ехээр элишэлэн харуулна.

Урда Вьетнамай бэеэ даанхай байдал, эрхэ сүлөө, эб найрамдал, демократи, бэеэ абанги байлга ба һалбаран хүгжэлгые Урда Вьетнамай арадай тэмсэлэй зорилго болгон Урда Вьетнамай Национальна фронт соносхоо; США-гай эзэрхэг түримхэй дайн байлдаае болюулха тухай, американ сэрэгүүдые, США-да туһалдаг оронуудай сэрэгүүдые Урда Вьетнамһаа гаргаха тухай, национальна ба демократическа холбооной үргэн ехэ түлөөлэлгэтэй правительство байгуулха тухай, Урда Вьетнамда бүгэдэ ниитын сүлөөтэ һунгалта үнгэргэхэ тухай Национальна сүлөөрэлгын фронт эрилтэнүүдые хээ; Вьетнамай асуудал шиидхэхын тулада Париждахи зүблөөндэ хабаадалсаха гэһэн шиидхэбэри Национальна сүлөөрэлгын фронт абаа. Эдэ бүгэдые Урда Вьетнамай арад, Хойто Вьетнамдахи аха дүүнэрынь улам бүри хүсэтэйгөөр дэмжэнэ.

Урда Вьетнамдахи мүнөөнэй оршон байдал Сайгоной захиргаае бэрхэтэй хэсүү байдалда оруулаа. Эдэ бэрхэшээлнүүд кризисэй шэнжэтэй гээд Освобождение агентствын тайлбаринууд соо сэгнэгдэһэн байна.

ДРВ-гэй газар бомбодолгые Холбоото Штадуудай болюулалгые Сайгоной захиргаанай хүтэлбэрилэгшэ Нгуен Ван Тхиеу буруушаажа үгэ хэлээ. Тиигэжэ американ эзэдтэ орходоо Сайгоной политическэ засаг түрын бүри эзэрхэг үһэрюу байһые харуулаа. «Пян зан» газетын сэгнэлтын ёһоор тиигэжэ Сайгоной засагаархид США-гай нютаг нютагта дайн байлдаа һүжэрөөхэ стратегиин үргэлжэлэл болоно, тиигээд өөрынгөө оршон байлгые эзэрхэг түримхэй дайн байлдаае үргэлжэлүүлэлгэтэй холбодог байһанаа элитээр мэдэрнэ, Вьетнамай асуудал амгалан ёһоор шиидхэлгые буруушаана. Энэ хадаа Сайгоной, Урда Вьетнамай бусад городуудай хүн зоной уур сухалаа хүрэн зэбүүрхэһэнэй гол шалтагаануудай нэгэн боложо үгөө.

Тхиеу-Ки-Хыонгын бүлэгые унагааха, амгалан ёһоной правительство байгуулха, Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронттой хэлсээ хэхэ гол шухала эрилтэнүүдые городой хүн зон табина гээд Урда Вьетнамай городуудтахи оршон байдал тухай һаяхан дамжуулхадаа Освобождение агентство тэмдэглэһэн байха юм.

Арадай хүдэлөөнэй дэбжэлтэдэ эсэргүүсэхэ шадалгүй байһан Сайгоной захиргаан городой хүн зоной дунда демократическа, эб найрамдалда дуратай һанамжануудай гаралгые дарахын тулада галзуу ехээр хүсэлэл оролдолго гаргана. Эгээн лэ хархис арганууд хэрэглэгдэнэ: сэрэгэй байдал соносхогдонхой, демонстрацинууд, суглаанууд хоригдоо, арестнууд хэгдэнэ, хиналта шалгалта шангадхагдаа, студентнүүд болон буддын шажантанда эсэргүү хэһээлтын хэмжээнүүд абтана.

Баруун оронуудай корреспондентнүүдэй Сайгонһоо мэдээсэһэнэй ёһоор һүүлшын гурбан неделиин турша соо 12 газетэ хаагдаа. «Хэблэл тухай шэнэ хуулиин» хүсэндөө ороһонһоо хойшонхи хахад жэлэй турша соо Сайгоной захиргаан хадаа өөһэдтэнь таарамжагүй мэдээсэлнүүдые тунхаглаһанай түлөө бүхыдөө 20 шахуу газетэ, журналые хааһан байха юм. Париждахи амгалан ёһоной зүблөө нээлгые Сайгоной унжагайруулжа байһан тухай, Урда Вьетнамда коалиционно правительство байгуулха һанал бодолые дэмжэлгэ тухай материалнуудые толилһон хэблэлэй органуудта һүүлэй үдэрнүүдтэ эдэ зэрлиг муухай хэмжээнүүд абтаһан байха юм.

Дотоодын хархис политика бэелүүлхэдээ, Сайгоной засагаархид өөрынгөө идхалгын органуудаар дамжуулан, Сайгоной захиргаан эрхэ сүлөөгэй, демократиин засаг түрэ болоно гэһэн хэбэртэйгээр худал хуурмаг номнол убайгүйгөөр хэдэг, Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтдо, Вьетнамай Демократическа Республикада хоротойгоор халдан ородог. Сайгоной захиргаан Урда Вьетнамай арадай зүгһөө дэмжэгдэнэбди гэһэн хэбэртэйгээр худалаар харуулха һэдэлгэ хэнэ, Урда Вьетнамай гансахан лэ түлөөлэгшэнь болонобди гэжэ өөрыгөө харуулхые, иимэ эрхэтэйгээр ДРВ-тэй саашадаа хэгдэхэ хэлсээндэ хабаадалсахые оролдоно.

Ерээдүйнгөө түлөө һанаагаа зобожо байһан Сайгоной захиргаан политическэ хараа бодолоо «шэнээр» найруулха һэдэлгэ хэнэ. Вьетнам арадай сэгнэлтын ёһоор энэнь урбалтын, Вьетнамда США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй дайн байлдаае үргэлжэлүүлгэтэй, орон дотор алалга хюдалга ба хашалта хэһээлтэ шангадхалгатай холбоотой, ёһотойл эб найрамдал, эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдал ба ороной нэгэдэл тухай арадай хүсэл эрмэлзэлгэдэ эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн хараа бодол болоно.

Урда Вьетнамай арадай эдэ хүсэл эрмэлзэлгэнүүд Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын политическэ программа соо бүрин хүсэдөөр найруулагданхай. НФО Урда Вьетнамай арадай бодото түлөөлэгшэнь болоно гэжэ Урда Вьетнамдахи мүнөөнэй оршон байдал харуулжа үгэнэ.

ШЭХЭНЭЙ ШЭМЭГ НЮДЭНЭЙ ХУЖАР

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- Буряад хүгжэм тухай.
- Уран шүлэгэй долгин.
- Элдэб һонинной дээжэ.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ШЭНХИНЭГ ЛЭ БУРЯАД ХҮГЖЭМ!

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойтой дашарамдуулан, таанадаа Буряадайнгаа искусствын һүүлэй үеын түйлалтануудтай танилсуулха зорилготойгоор уран зохёолшод, зураашад, композиторнууд, артистнууд болон искусствын ажал ябуулагшадтай хөөрэлдөөнүүдые толилжо эхилбэди.

Һаяхан композитор Жигжид Абидуевич Батуевтай манай корреспондент уулзаһан байна. Буряадай АССР-эй арадай артист Жигжид Батуев буряад хүгжэмэй хүгжэхэ замда уянгата дуун, балет болон симфоническа зохёолнуудаараа сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэһэн, эдэбхитэй ажалаараа олониитэеэ баярлуулжа байгаа юм.

— Хүн зондо мэдээжэ болоһон зохёолнууд тухай хөөрэлдөөд лахамнайб, тиимэ иимэ юумэ хэһэн хүнби гэжэ байгаад дурдаха дурагүй агнаб, харин буряад хүгжэмэйнгөө хүгжэхэ замда юу хэбэлнай туһатайб гэжэ һанамжалая, — гээд, композитор хөөрэжэ эхилнэ. — Искусствын хүдэлмэрилэгшэ хадаа дуу бэшээд, зүжэгтэ наадаад, зохёол бүтээгээд, тэрэнэйнгээ түйсэдхэгдэжэ, уншагдажа эхилхэдэ хэрэгни бүтэбэ гэжэ амархагүй, харин энэ зохёолни үндэһэн буряад искусствада хэр зэргэ һууриһа олобо гээшэб гэжэ өөрөө холоһоо хаража үзэхэ ёһотой — гэжэ һананаб. Юундэб гэхэдэ, бидэ мүнөө жэнхэни буряад хүгжэмэй эгээл һалбаран хүгжэжэ байгаа үе сагта һууна, хүдэлнэ гээшэбди. Хараад, шагнаад үзэгты! Гансахан Буряадай радиогой, хүгжэмтэ дамжуулганууд ямар һайн болоо гээшэб. Шэнэ дуун, сюитэ, симфоническа зохёолнууд, шэнэ авторнууд, хүгжэмшэд бидэндэ гайхал, баясхалан асарнал, шанартай, удхаар гүнзэгы зохёолнууд театрнуудтамнай табигдана. Б. Ямпиловай, Д. Аюшеевэй оперо болон балетүүд, Б. Цырендашиевай, Ч. Павловай, С. Манжигеевэй дуунууд ганса Буряадаймнай бэшэ, мүн олон үндэһэтэ совет арадай хүгжэмэй культурада нэмэри болоо.

Энээгээр омогорхохоор. Хэдыхэн жэлэй урда тээ Буряадта гурбахан лэ композитор бии гэлсэдэг һэн лааб даа. Теэд мүнөө манай композиторнуудай холбоондо 7 гэшүүд тоологдоно. Мүн һаяхан Зонхоева, Матханова гэгшэд консерваторинуудые дүүргэжэ, хүгжэм шэнжэлхэ хүдэлмэри эрхилээ, эдэнэр мүн бэрхэ багшанар болохо аргатай юм. Залуу композитор В. Андреев Свердловско консерваторидо 4-дэхи жэлээ һуража ябана, тэрэнэй нэгэ дуун Бүхэроссин конкурсын тусгаар шанда хүртөө һэн. Горьковско консерваторидо Г. Батуева хүгжэм зохёохо һургуули шудална. Буряад арадай дуу суглуулха, бэшэжэ абаха талаар СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай хүдэлмэрилэгшэ Д. Дугаров ехэ юумэ хээ, хүгжэм шэнжэлэгшэд Олег ба Ирина Куницынтэнэй «Совет Буряадай хүгжэм» гэһэн ном олониие һонирхуулха байха.

Корреспондент. Энээнтэй дашарамдуулан, дээрэ дурсагдагша буряад хүгжэмэй инструментнүүдэй оркестр тухай хөөрэжэ үгэхэгүй гүт?

Харюу. Тус оркестр анхан 40-өөд оной үеэр эмхидхэгдэһэн юм. Москвада болоһон Буряадай литература ба искусствын түрүүшын декадада тэрэнэй ехэ амжалта түйлаһаниинь мэдээжэ. Теэд һүүлээрнь удаан саг соо тарашаһан аад, мүнөө дахин эмхидхэгдээд, олониитэдэ һайшаагдана. Энэ оркестр мүнөө 18 хүгжэмшэдтэй. Тэдэнь барагсаан наһатайшуул. Хүгжэмэй ямарханшье зохёол һаадгүй гүйсэдхэдэг болохын түлөө 30—35 хүгжэмшэдтэй болохо ёһотой. Тиихын тулада Буряадай хүгжэмэй училищиин дэргэдэхи буряад хүгжэмэй инструментнүүдэй отделени нээхэ хэрэгтэй болоод байна. Тэндэ буряад хүгжэмэй училищиин дэргэдэ илангаяа буряад хүбүүд, басагадые һургаха саг тулаа. Мүн инструментнүүднайшье олошорногүй, шэнжэлэгдэнэгүй. Хэнэйшье мэдэһээр, иимэ инструментнүүдые дархалжа шадаха ганса мастертай байнабди. Тэрээндэмнай халаан хэрэгтэй. Буряад араднай хэр угай хүгжэмэй инструментнүүдээр баян байһан. Хучир, чанза болоод элдэб янзын «ударна» инструментнүүд элбэг һэн. Теэд тэдэмнэй хэрэглэгдэнгүй байһаар, мартагдаха түйлдаа хүрэжэ байна.

Бүхы арга боломжоёо хэрэглэжэ, эдэ бүгэдэеэ олониитэдэрээ хүсэлдүүлхэ ёһотойбди. Тиихын тула тусгаар мастерской нээхэ хэрэгтэй. Урдань «Киноремснабай» дэргэдэ тиимэ мастерской бии аад, юундэшьеб мүнөө хүдэлхэеэ болишоо. Эдэ бүгэдэдэ республикымнай Культурын министерство, Арадай зохёолой байшан тусгаар анхараа хандуулхаар болоо гэжэ һанагдана. Манай Композиторнуудай холбоон тус оркестрэй программые шэнэлхэ, һайжаруулха талаар, мүн тэрэнэй дэргэдэ хоёр гү, али гурба, дүрбэн хүнһөө бүридэһэн дуушадые хабаадуулдаг болохо тухай ажал хэжэ байгаа юм, хэхэшье байха. Тиихэдэ ганса радио, телевиденеэр бэшэ, мүн тусхай концертнүүдые үгэдэг болохо бшуу. Сэхыень хэлэхэдэ, тус оркестрэй ерээдүйнь хадаа, буряад хүгжэмэй ерээдүйн хүгжэлтэтэй нягта холбоотой гээшэ. Жэшээнь, һайн оркестртэй болоод байбалнай, симфонинуудай мүндэлхэнь дамжаггүй ха юм. Энэ хадаа үндэһэн буряад искусствын хүгжэлтын замуудай нэгэн гээшэл даа.

Корреспондент. Жигжид Абидуевич, өөрынгөө һүүлэй хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгөө һаатнай, уншагшаднай һонирхохо байгаал даа.

Харюу. Ленин тухай, комсомол тухай, Эхэ орон тухай гурбан дуу бэшэжэ дүүргэбэб. Нэгэ уянгата дуумни гүйсэдхэгдэжэ эхилээ. Гадна ехэнхи сагаа дурсагдагша буряад хүгжэмэй инструментнүүдэй оркестртэй үнгэргэнэб. Энэ оркестртэ тусгаар буряад репертуар хэрэгтэй, тиимэһээ тэрээндэ таараха хүгжэм зорюута бэшэхэ хэрэгтэй болоно. Тиигэжэ нэгэ сюитэ, оркестрэй гүйсэдхэхэ табан пьесэ бэшэнхэйб. Тон һүүлэй хүдэлмэринүүдһээ «Сэрэмпэлые» дурдая. Энэ гайхамшаг түүжын сценэ дээрэ табигдаһан ушар ехэ удха шанартай гэжэ һананаб. Би тэрэ спектакльда хүгжэм бэшэхэдээ ехэ ханангяар хүдэлөө хүм.

Корреспондент. Буряад хүгжэмэй ехэнүүд жанрай талаар ямар түсэбтэй гээшэбта?

Харюу. Балет, оперо, дуун юм лааб даа. Теэд түрөөгүй хүбүүндэ түмэр үлгы бэлдээд лахамнайб, һүүлдэ али болоһон хойноньхөөрэлдүүжэбди.

Зураг дээрэ: Композитор Жигжид Батуев өөрынгөө зохёол гүйсэдхүүлжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Мэри ХАМГУШКЕЕВА

БУСАХАЛБИ

Хабарай наран игаажа,
Хадаһаа горход урилдаха.
Үхибүүд шууяа табижа,
Уһа хаажа наадаха.

Эжы, абаяа һанахадам,
Эльгэ зүрхэм уярна.
Эжэл нүхэдөө дурдахадам,
Эдир наһам хүлгэнэ.

Эжы, абам, хүлеэгты даа,
Эрдэм шудалаад бусахалби.
Нажарай тэнюун сагаар
Нютаг Үбэсэдөө буухалби.

ХОНХОДОЖО ЯБАШОО...

Үхибүүн балшар ябахадаа,
Ургы сэсэг түүжэ,
Уураг сагаан шулуутай

Уулын оройдо гараа һэм.
Хайр олон шулуудые
Хадын оройһоо мухарюулхадам,
Хаанаб тэндэ доро ошожо,
Ханхинан үгы болодог һэн.

Үндэр хадын оройдо:
Үни удаан байгаа һэм.
Түбэрэн ошоһон абяан

Тэхэрин һөөргөө бусаха аа гү?
Харин һөөргөө бусаагүй:
Хадын шулуунтай суг
Хонгор бага наһамни
Хонходожо ябашоо...

МАРТАХАГҮЙШ

Би мэдэнэб,
Бусажа һөөргөө ерэхэш,
Хүүеэтэй шууяатай энэ наһанда
Харгымнай нэгэн лэ.

Би шинии газаршанби,
Би шинии галшанби,
Би шинии сэдьхэлби,
Би зүрхэнэйш сохидолби.

Далайн долгин мэтээр
Салгидуулааб сэдьхэлы[...]
Дахин ингэжэ хэзээш[...]
Салгидахагүйл — мэдыш[...]

Гүн сэдьхэлэйш оёорто
Хүн дүрэмни үлөө ёһот[...]
Дуранай ирагуу утаһа[...]
Дуулажа байна ёһотой.

Намарай һүнишүү гуни[...]
Минии дулаахан хараса[...]
Минии харахан нюдые
Мартахагүйш сохом — эт[...]

Гэртээ бусан ерэхэдэ,
Гэнтэ намайе һанахаш,
Тэрэ холын үдэшэ
Тэмдэг болоо — уярхаш.

Хабарай һэрюун һэбш[...]
Хатаржа шамдаа ерүү[...]
Халуун энэ хүсэлдэм
Хаалтын байхагүйнь м[...]

Сонхоо нээжэ харахада[...]
Соохор тэнгэриин үндэр[...]
Согтойхон мүшэн болоо[...]
Мэндэшэлжэ байхалби.

ҮБЭСЭ

Үлгэн минии нютаг
Үнинэй намда һанагдана.

Үргэн тэнюун дайдань
Үнинэй намда үзэгдэнэ.

Түмэн зоной хотоһоо,
Түрэһэн минии нютаг,
Тэхэрин шамдаа ерха[...]
Тэбэрин шамаяа абаха[...]

Дуулим талынш ханга[...]
Дууша шубуудайш аял[...]
Һогтон баясан гэшхэл[...]
Һонин шүлэг шэбшэхэб.

Арюун эхэ Үбэсынгөө
Аршаан уһые амталжа,
Агаарааринь амилан ябаһа[...]
Амархал сэдьхэлин жар[...]

АРАДАЙ ТЕАТРАЙ ШЭНЭ ЗҮЖЭГ

Һаяхан Кабанск тосхоной ажалшад нютагайнгаа арадай театрай шэнээр табиһан зүжэгтэй танилсаба. Эндэхи артистнууд өөһэдынгөө режиссер И. Н. Кочетовой хүтэлбэри доро драматургнууд А. Кузнецов, Г. Стайн гэгшэдэй мүнөө үеын темэдэ шог зугаатайгаар бэшэһэн «Һамгатай хүрьгэн» гэжэ зүжэг табиһан байна. Тэрэнэй гол ролиие режиссёр И. Н. Кочетов гүйсэдхөө.

Гадна эндэхи арадай театрта эдэбхитэйгээр үнинэй хабаадалсадаг түсхай мэргэжэлгүй артистнууд дааһан рольнуудаа шадабаритай бэрхээр гүйсэдхэжэ, харагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө. Илангаяа хүгжэмэй һургуулиин директор В. Н. Корнеев, аймагай типографиин линотипистка [...] Баландина, нютагай дунда [...] гуулиин хүдэлмэрилэгшэд [...] Хамуева, А. Д. Вишневская [...] бусадшье нүхэд тус зүжэг[...] жалтатайгаар хабаадалсаа.

Тэрэшгэлэн зүжэгэй үз[...] нүүдые уран гоёор шэмэглэ[...] даһан зураашан Т. И. Астра[...] эндэ мүн лэ габьяатай.

Кабанск тосхоной арадай т[...] рай артистнууд дээрэ дурс[...] ша шэнээр табиһан зүжэгһ[...] на, урда тээнь найруулһа[...] Эвальд гэгшын «Эрэлхэг зү[...] гэһэн зүжэгтэйгөөр аймаг[...] совхозуудаар, мүн загаһа[...] тосхонуудаар ойрын саг[...] рольдо гараха зорилготой.

В. ВЕДЕР[...]

НОМОЙ ТАГ

„МАГАЙН ҮЛЬГЭР, ДОМОГУУД“

Иимэ гаршагтай ном һаяхан Буряадай номой хэблэлээр гаргагдаба.

Сибириин улад зоной үльгэр, домогуудые олоор мэдэдэг байһан, зоной дунда, Түнхэнэй аймагта ажаһууһан Егор Иванович Сороковиков-Магай нилээд хүндэтэ һуури эзэлхэ байна. Һаяшаг манай республикын олониитэ энэ суута үльгэршын түрэһөөр 100 жэлэй ойе тэмдэглээ.

Тус ном соонь Е. И. Сороковиков-Магайн В. И. Лениндэ зорюулһан үльгэрнүүд олон.

„БУРЯАДАЙ АМАН ЗОХЁОЛ“

Мүн лэ иимэ гаршагтай номые СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай Ниитын эрдэмэй институт бэлдэжэ, хэблүүлбэ. Тус ном соо манай республикын хэлэ бэшэг, уран зохёол шэнжэлэгшэд Буряадай суута үльгэршэд тухай хөөрэһэн байна.

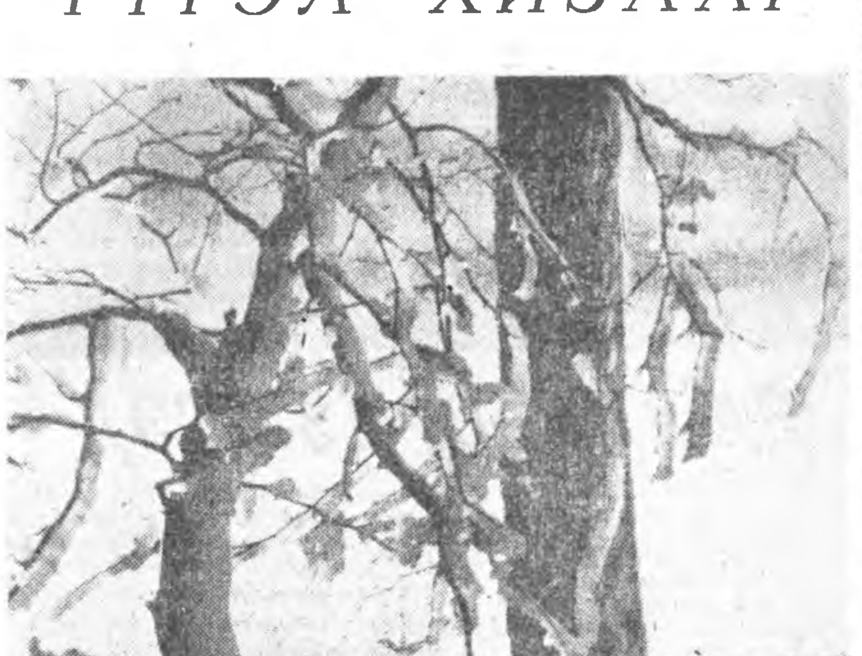
Буряадай эрдэмтэ-этнограф, аман зохёол суглуулагша Матвей Николаевич Хангаловай зохёохы ажал ябуулга тухай М. Тулухоновой статьягаар тус ном нээгдэнэ.

Үнинэй зохёолшо Илья Мадасон үльгэршэ Папа Тушемиловтай уулзаһан тухайгаа, дурсалгануудаа оруулаа.

«Буряадай аман зохёол» гэһэн ном манай республикын бусадшье бэлигтэ үльгэршэдтэ зорюулагданхай. Жэшээлхэдэ, үльгэршэд Бура Барнаковай, Пеохон Петровой, Карл Багиновай зохёохы ажал ябуулга тухай һонирхолтой материалнууд бии.

О. БЕРЕЗКОВ.

ТҮРЭЛ ХИЗААР

БАИГАЛАЙ ЭРЬЕДЭ. Ноябрь һара.

П. ЯХНОВЕЦКИИН фотоэтюд.

ВУЛКАНАЙ ОРОЙДО БОЛОҺОН ТҮРЭ

Камчаткын Козельский гэжэ вулканай оройдо түрэ-хуримай ёһолол һайханаар болоо. Петропавловск-Камчатский городой судноза һабарилгын верфиин слесарь Юрий Усольцев, загаһанай промышленностиин управлениин инженер-химик Фаина Имаева өөһэдынгөө түрын баяр ёһололые уулэнүүдэй саана, нүхэд-альпинистнуудайнгаа дунда үнгэргэһэн байна.

Камчаткын сагай уларил түрэ хэгшэдтэ баярай бэлэг асараагүй: ехэ шуургатай байгаа, бороо, нойтон саһан ороо. Харин сагай уларил түрэ хэгшэдэй, тэдэнэй хани нүхэдэй баяр зугаада һаалта болобогүй.

Альпинистнүүдэй отряд вулканай орой тээшэ хоёр үдэрэй туршада ябажа хүрөө. Оройдо эгээл түрүүлэн хүрэхэ эрхэ залуу бүлэдэ үгтэһэн байна. Худын түрүү байһан судны верфиин инженер Виктор Скрипаль аршаанай уһа аягалжа, залуу бүлые амаршалжа, үгэ хэлээ.

Энэ хизаарта эгээл түрүүлэн түрын ёһолол вулканай дэргэдэ үнгэргэһэн Юрий Усольцев Фаина Имаева хоёр Петропавловск-Камчатский городтоо бусажа ерэнхэй. (ТАСС-ай корр.).

ПЛАСТМАССА ДЭЭРЭ—ПОМИДОР

Агрофизическэ институт пластмассаар хэгдэһэн зүйл дээрэ гидропонно аргаар эгээл түрүүшынхеэ помидор ургуулба. Энэ туршалга юу харуулааб гэхэдэ, пластмассова зүйл химическэ талаараа таарамжатай, үни удаан саг соо хэрэглэгдэдэг, помидорой тэжээл абаха холисые муудхаадаггүй байна.

Иимэ түхеэрэлгын нэгэ дүрбэлжэн метрһээ жэл соо зургаа дахин, тодорхойлон хэлэхэдэ, 140 килограмм ургаса хуряажа болохо юм. Энэ аргаар ургуулагдаһан помидорой шанар эрхим һайн. Мүн юрын аргаар ургуулагдаһан помидорнуудһаа сааха раар, хуурай зүйлнүүдээр ехэ элбэг юм.

(ТАСС).

ЭНЭЭНИИЕ ДУУЛАА ҺЭН ГҮТ?

⊙ Дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы дайда 13178 миллион гектар гэжэ тоологдоно. Тэрэнэй 4100 миллион гектарые гэхэ гү, 31 процентыень ой модон эзэлнэ.

⊙ Советскэ Союзай бүхы газар дайда 2234 миллион гектар юм. Энэ газарай 1238 миллион гектарынь гэхэ гү, 55,6 процентнь гүрэнэй ой модоной фондын хубида хүртэнэ.

⊙ Советскэ Союзай ой модоной талмай дэлхэйн ой модоной эзэлдэг газарай 32,5 процентнь болоно.

⊙ Дэлхэйн модоной нөөсэ 160—180 миллиард кубометр гэжэ тоологдодог. Тэрэнэй 80 миллиард кубометр гэхэ гү, дэлхэйн модоной запасай 50 процентнь Советскэ Союзай газар дайда дээрэ ургана.

⊙ СССР-эй область, хизаар, республикануудай алининь ой модоор баялиг бэ гэхэдэ, Эрхүүгэй областиин эзэлдэг бүхы талмайн 75,5 процент, Приморско хизаарай—69,9, Коми АССР-эй—67,2, Костромской областиин—63,3, Свердловско областиин—62,7, Вологодско областиин—62,6, Пермскэ областиин 61,2 процентнь ой модоор эзэлэгдэнэ.

⊙ Модо хомортой газар гэхэдэ, Хальмагай АССР—0,1 процент, Ростовско область—1,8, Астраханска область—2,1, Таджигай ССР—2,1, Волгоградска область—2,9, Оренбургска область—3,3, Узбегэй ССР—3,4 процент ой модотой юм гэжэ «Ой модоной календарь» соо хэлэгдэнэ.

ТААЖА ТУРШАГТЫ

Хэжэнгын аймагай Могсохон нютагһаа Чимит-Ханда Цыбжитова манай редакцида яһала һонирхолтой таабаринуудые эльгээгээ. Доро толилогдоһон эдэ таабаринуудые нүхэр Цыбжитова Цыжэб Дугароваһаа бэшэжэ абаа һэм гэжэ мэдээсэнэ.

Хүндэтэ уншагшад, эдэ таабаринуудые зүб тайлбарилһан түрүүшын харюунуудые газетэдээ толилхо байнабди.

1. Соорхой улаан малгайтай һарсагар Сампилһаа бэшэн намайе эндэ байна гэжэ хэншье мэдэнэгүй.

2. Хониниинь газаагаа,
Хорёонь досоогоо.

3. Газар тэнгэри хоёр
Нир-нир гээ,
Ганса модон ёдо-ёдо гээ.

4. Дэрэ доро
Дэмы бэшэг.

5. Зургаадайн хорёо
Зургаан таһалгатай.

6. Ехэ сагаан морин
Ерэн дабхар тохомтой.

7. Зун ургаагүй.
Зургаан алтан хайлааһан
Үбэл болоходо
Үрхөөр бултайтараа ургаба.

8. Дахатай үбгэн даб гээ,
Далан харагшан жэрд гээ,
Мухар харагшан модо
мүргөө.

9. Аржа буржа торгоной
Ара убэрынь танишагүй.

БОЛОҺОН УШАР[...]

МЭШЭЭГЫН[...] ГЭРШЭЛБЭ[...]

◆ Хяагтын аймагай Хи[...] тосхоной А. Жарников хаа[...] хүдэлдэггүй, дураараа за[...] ябалаг байһан. Шабараар [...] гын газарай завхоз Медведе[...] үгэ нэгэдэжэ, ороохо хулга[...] гэлсэһэн байгаа.

Үдэшэлэн Медведев сан[...] машинаар «Хяагтын» совх[...] гурбадахи отделенидэ гүй[...] ерээд, харуулшан үбгэндэ [...] уулгажа, үгэдөө оруулба. [...] үеэр Жарников ороохо ду[...] мэшээглэжэ ороо юм ха. Гэнт[...] хойнь хусаба. Харуулшанай [...] дэлөөр ерэжэ харахадань, ор[...] той хэдэн мэшээг хэбтэбэ. Ху[...] шан тэрьелжэ үрдеэ...

Милициин капитан И. Бу[...] милициин лейтенант И. Иг[...] хоёр тиишэ ошобо. Нэгэ [...] дээрэнь «ЖАВ» гэжэ тон[...] шэтэй байба. Зайгууд, [...] Жарниковай мэшээг байһа[...] элирүүлэгдээ.

А. Жарников баригдаад, һа[...] үдэрнүүдтэ сүүлэй урда зогс[...]

ТЭРЬЕЛЖЭ ШАДААГҮ[...]

◆ Улаан-Үдын спиртын [...] дой кассын сейфые эдээд, е[...] мүнгэ абаашаһан байба.

Тарбагатай тосхоной участ[...] милиционер Е. Цыреторов [...] ушар тухай дружиннигүүдтэ [...] гажа, хулгайшание бариха [...] зохёоһон, һэжэглэмээр хүн[...] шалгажа үзэһэн юм.

Г. Горюнов архи уугаад [...] дэлмэри хэнгүй ябадаг гэж[...] реторовтэ мэдээжэ болоо һа[...] рюновой таксигаар гүйлгэһэ[...] түрэлэйнгөө хүндэ 250 тү[...] үгэһэниинь мэдэгдэбэ. Мүн [...] шье хүнүүдтэ мүнгэ үриһаа[...] һэн байгаа.

Баригдаха болоходоо, тэрь[...] һэдэлгэ гаргаа. Гэбэшье, [...] циин капитан Цыретор[...] соонь хулгайшание баря[...]

П. СТЕПАН[...]

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

18 час 05 минутаһаа «Холо сирын һонин». 19 часһаа футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн (Тбилисиин «Динамо» Москвагай «Торпедо» командануудай наадан. Тбилисиһээ дамжуулагдаха). 20 час 45 минутаһаа хүгжэмэй дамжуулга.

„ПРАВДА БУРЯТИИ“ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Талын маршрудаар» гэһэн түрүү бэшэг. «Зонд-6» ниидэһэн тухай ТАСС-ай мэдээсэл. «Ленинскэ ажалай вахтада» гэһэн рубрика доро олон тоото информацинууд. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Гаргашалһанаа дүүргэжэ...» гэһэн В. Галсановай статья. М. Соломенный Ф. Леонов хоёрой статья. «Түрэл орон доторнай» гэһэн рубрика доро ТАСС-ай информаци, фото-зурагууд. ТАСС-ай материал.

Гурбадахи хуудаһанда: «В. И. Ленин тухай дурасхалнууд» — Н. К. Крупскаягай статья. Хилын саанаһаа ерэһэн телеграмманууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Нюдэнэй хужар, шэхэнэй шэмэг».

Мунхаг байдал—мухар һүзэг

АРАДАЙ СЭСЭН ҮГЭНҮҮДҺЭЭ

Бурханай үршөөлдэ тиимэ
түргэн хүртэхэгүйш!
Бурханда найдаал һаа —
буруу һүрэхэш!
Бурханда мүргөөб гэжэ
богоһо тархяараа наншаба,
Үндэр түрэлтэнһөө
Үлүү юумэ абахагүйш!

ТЭНГЭРИИН ДУУН ЮУНҺЭЭБ?

Украинын онтохон

Ородой шажанай поп мусульман шажанай мулла хоёр нэгэтэ нүхэсэжэ аян замда хамта ябажа байба. Тэнгэри бүрхэжэ, аадарай орохо үедэ сахилгаан сахилжа, аянга шангаар нижаганашаба ха.

Мулла ородой попто хандажа:

— Бурханай шаби, үндэр түрэлтэ, тайлбарилжа хайрлыт: энэ юун түернэ гээшэб? — гэбэ.

Бардам, дээрэлхүү һанаатан поп муллые доромжолхо гэжэ бодоод:

— Энэшни манай алдарта мүргэлэй бурхан танай Аллахые алахаяал байна гээшэл даа, — гэжэ харюусаба.

Попой харюу муллагай хорые бусалгаа. Үһөөгөө абаха гэжэ бодоһон мулла ингэжэ хэлэһэн гэхэ:

— Тэрэ тэнэгшни тиихэл байха: шүдхэрэй эсэгэһээ һайниие бү хүлеэ. Али дайралдаһан юумэнтэй нүхэсэхөө болиг!

Редакторай орлогшо[...]
М. Н. НИМА[...]

Гор. Улаан-Удэ, типог[...] Управления по печати при С[...] Министров БурАССР.
Н-03686.
Зак. № 115[...]